

Capítol 20

Un Nou Llogater

Les vacances d'estiu s'acosten cap a l'inici del període hàbil de sessions a poc a poc, com un riu mandrós que vagareja calmosament per una plana cap al mar. El Sr. Guppy també s'hi va acostant al mateix ritme. Ha esmussat la fulla del trempaplomes i n'ha trencat la punta a força de clavar aquest instrument arreu de l'escriptori. No perquè tingui cap animositat contra l'escriptori, sinó perquè ha de fer alguna cosa i ha de ser alguna cosa no gaire apassionant, que no requereixi una excessiva contribució de la seva energia física o mental. Troba que res no li ve tant de gust com giravoltar una mica sobre una pota del tamboret, acoltellar l'escriptori i badallar.

En Kenge i en Carboy són fora ciutat, l'escrivent fix s'ha tret un permís de caça i se n'ha anat a casa del seu pare, i el dos companys del Sr. Guppy contractats a sou estan de vacances. El Sr. Guppy i en Richard Carstone comparteixen l'honor d'atendre el bufet. Ara com ara, però, el Sr. Richard Carstone s'ha aposentat al despatx del Sr. Kenge, cosa que irrita el Sr. Guppy. Tantíssim, que mentre sopa llagosta amb enciam a Old Street Road, a casa de la seva mare, en el moment de les confidències li explica amb punyent sarcasme que li fa la impressió que el bufet no és lloc gaire adequat per a gent tocada i posada, i que si s'hagués assabentat que havia de venir-hi tot un cavaller, l'hauria fet pintar.

El Sr. Guppy té per norma suposar que tots els nouvinguts que comencen a ocupar un tamboret a l'oficina de Kenge i Carboy coven projectes sinistres contra ell. Dóna per suposat que cadascuna d'aquestes persones pretén ocupar el seu lloc. Si algun cop se li pregunta com, per què, quan o amb quina finalitat, fa l'ullet i branda el cap. Sota la influència d'aquest profund convenciment es pren infinites molèsties enginyant trames per desarticular el complot quan no hi ha hagut cap complot, i juga enrevessadíssimes partides d'escacs sense tenir adversari.

Per tant, és una font de satisfacció per al Sr. Guppy trobar-se contínuament el nouvingut tafanejant els papers de Jarndyce contra Jarndyce, perquè sap perfectament bé que no en podrà treure res que no sigui confusió i desengany. D'aquesta satisfacció en participa un tercer passejant que passa calmosament les vacances d'estiu al bufet de Kenge i Carboy's, és a dir, el jove Smallweed.

A Lincoln's Inn es dubta molt si el jove Smallweed -anomenat metafòricament Small¹, i també Chick Weed, com una facècia per designar un aprenent-, algun cop en fou, de jove. Actualment no arriba als quinze, i ja és un gat vell en qüestió de lleis. Es comenta humorísticament que està molt enamorat

¹Small: Menut; Chick: Pollet; Weed: Mala-herba.

d'una senyora d'una tenda de cigars dels voltants de Chancery Lane, i el fet d'haver trencat, per culpa d'ella, amb una altra senyora amb la qual havia estat promès alguns anys. És un producte de la ciutat de poca alçada i d'aspecte pansit, però se'l pot divisar a gran distància gràcies a l'altíssim barret. La seva ambició és esdevenir un altre Guppy. Vesteix com aquest cavaller -que s'ha dignat apadrinar-lo-, parla com ell, camina com ell i l'imita de cap a peus. El Sr. Guppy l'honora amb la seva confiança personal i de vegades l'aconsella, des de les profundes cisternes de la seva experiència, sobre circumstàncies difícils de la vida íntima.

Després de provar un rere l'altre tots els tamborets i no trobar-ne cap de còmode, i de ficar el cap diverses vegades a la caixa de cabals amb la intenció de refrescar-se'l, el Sr. Guppy s'ha passat tot el matí abocat a la finestra. Ha enviat dos cops el Sr. Smallweed a cercar begudes efervescents i dos cops les ha barrejades en dos gots del bufet i les ha remenades amb el regle. El Sr. Guppy suggereix al Sr. Smallweed que mediti en la paradoxa que com més es beu més set és té, i reclina el cap a l'ampit de la finestra en un estat de decandiment desesperançat.

Mentre mira d'aquesta manera cap a la part ombrada d'Old Square de Lincoln's Inn fixant-se en els insuportables maons i el morter, esdevé conscient que del llindar porticat de sota sorgeixen unes patilles virils que giren enlaire en direcció al seu rostre. Al mateix temps un lleu xiulet s' l'Inn i una veu continguda crida, "Ei! Gup ... py!"

—Com? És possible? -diu el Sr. Guppy revifat-. Small! Aquí tenim en Jobling! -L'Small treu també el cap per la finestra i fa un senyal a en Jobling.

—D'on has sortit? -pregunta el Sr. Guppy.

—De l'horta de Deptford. No ho puc suportar més. He d'allistar-me. Escolta! M'hauries de deixar mitja corona. Per Déu, estic afamat.

En Jobling fa cara de passar gana, i la impressió d'haver quedat reduït a llavor a l'horta de Deptford.

—Escolta! Si disposes d'una corona, tira-me'n només mitja. Necessito menjar una mica.

—Vols venir a dinar amb mi? -diu el Sr. Guppy tirant-li la mitja corona, que en Jobling caça al vol.

—Quanta estona t'hauré d'esperar? -diu el Sr. Jobling.

—Menys de mitja hora. Només estic esperant que l'enemic se'n vagi -contesta el Sr. Guppy assenyalant amb un moviment de cap l'interior.

—Quin enemic?

—Un de nou. A punt de ser contractat com aprenent. M'esperaràs?

—Mentrestant pots facilitar a un col·lega alguna cosa per llegir? - diu el Sr. Jobling.

L'Smallweed suggereix l'Anuari de la Magistratura, però en Jobling declara, amb molta fermesa, que "no el pot suportar."

—Et passaré el diari -diu el Sr. Guppy-. Te'l baixarà ell. A tu és millor que no et vegin per aquí. Seu a la nostra escala i llegeix. És un lloc tranquil.

En Jobling fa senyal amb el cap d'haver-ho entès i haver-ho acceptat. L'Smallweed li proporciona el diari i de tant en tant li dóna un cop d'ull des del replà com a precaució per si es cansava d'esperar i se n'anava abans d'hora. Per fi l'enemic es retira i l'Smallweed fa pujar en Jobling cap a dalt.

—Bé, com estàs? -diu el Sr. Guppy estrenyent-li la mà.

—Així, així. I tu què?

En replicar el Sr. Guppy que no tenia gran cosa a dir, el Sr. Jobling s'aventura a preguntar, “I ella?” El Sr. Guppy considera que aquest s'ha pres massa llibertats, i replica, “Jobling, al cor d'un home hi ha fibres ...” En Jobling li demana disculpes.

—Qualsevol tema menys aquest! -diu el Sr. Guppy fruit amb malenconia de la seva ferida - Perquè hi ha fibres, Jobling ...

El Sr. Jobling torna a demanar disculpes.

Durant aquest curt diàleg, l'actiu Smallweed, que també els acompanya a dinar, ha escrit en un full de paper amb la lletra pròpia dels documents jurídics “Tornem de seguida”. Col·loca aquest avís a la bústia per a qui pugui interessar, i després posant-se l'altíssim barret amb el mateix angle d'inclinació que el Sr. Guppy acostuma a posar-se'l, fa saber al seu patrocinador que ja es poden fer fonedissos.

Per tant, s'encaminen a un restaurant proper, de la mena que els parroquians denominen de patacada, on la cambrera, una sol·licita xicota que quaranteja, es creu que va causar impressió a l'enamoradoís Smallweed; a propòsit del qual es pot afirmar que un elf embruixat per a qui els anys no signifiquen res. Representa tenir, tan ben assimilades com una òliba², centúries de saviesa. Si algun cop estigué en un bressol, de ben segur que ja anava amb jaqué. L'Smallweed té vista, més vista que un gat vell, de debò; beu i fuma com una mona; vesteix coll dur i va colldret; mai no se'l pot ensarronar, se les sap totes, sigui del que sigui. Resumint, en criar-lo el nodriren tant de lleis i d'equitat, que ha esdevingut una mena de dimoniet fossilitzat, i com a justificació de la seva existència terrenal per oficines i despatxos es diu que el seu pare fou en John Doe³ i la seva mare l'únic membre femení de la família Roe, i també que el seu primer vestit es va fer d'una bossa blava⁴.

El Sr. Smallweed és el primer de la colla d'entrar al restaurant sense fer gens de cas de l'atractiu mostrari de l'aparador: coliflors esblanqueïdes artificialment i aviram, cistelles de pèsols verds, magnífics

²Símbol de la deessa de la saviesa, Atena.

³Doe, Roe, en l'argot judicial, persones fictícies.

⁴Les utilitzaven els advocats per a transportar documents.

cogombres frescs i rostits a punt per ser enastats. Aquí és ben conegut i el tracten amb deferència. Té el seu reservat favorit, demana tots els diaris i diu fàstics de tots els patriarques calbs que els retenen més de deu minuts. És inútil dur-li pa a menys que es tracti d'una peça sencera, o bé oferir-li un tall de rostit que no sigui un de primeríssima qualitat. En qüestió de salses és un expert.

Conscient del seu poder èlfic i sotmetent-se a la seva tremenda experiència, el Sr. Guppy el consulta per triar el banquet d'aquell dia i, quan la cambrera li recita el catàleg de plats, li adreça una mirada suplicant i li diu, “Què prendràs Chick?” En Chick des del fons de la seva sapiència li ve de gust, “Vedella i pernil amb pèsols francesos ... i no t'oblidis del farciment, Polly” -tot llançant-li una llambregada prodigiosa i de gairell amb el seu ull venerable. El Sr. Guppy i el Sr. Jobling fan la mateixa comanda. S'hi afegeixen tres gerres de cervesa mig i mig⁵. La cambrera torna de seguida transportant el que sembla un simulacre de la torre de Babel, però que en realitat es tracta d'una pila de plats i tapadores de llauna. El Sr. Smallweed dóna la seva aprovació al que li presenta trametent benvolent comprensió amb la seva mirada de gat vell, i li pica l'ullet. Després el triumvirat de juristes apaivaga la fam enmig d'un constant anar i venir, de presses, de soroll de plats, de l'enrenou de la màquina que treu els saborosos talls de la cuina, de la crida estrident per demanar per la canonada que pugin més talls saborosos, dels càlculs estridents de l'import dels saborosos talls que s'han servit, de la general emanació de vapor i xardor dels rostits, ben i mal tallats, i d'una atmosfera considerablement caldejada on els ganivets i les tovalles tacades sembla que facin esclatar espontàniament erupcions de grassa i esquitxades de cervesa.

El Sr. Jobling duu la roba molt més ajustada del que aconsellaria el simple bon gust. La vora del barret mostra un aspecte lluent com si hagués estat el passeig favorit d'una corrua de caragols. El mateix fenomen era visible a diverses parts de la seva jaqueta, especialment a les costures. Té l'aspecte pansit d'un home que travessa circumstàncies difícils: fins i tot les seves patilles rosses davallen amb un cert aire desmenjat.

Té tantíssima gana que es podria pensar que feia un cert temps que anava malmenjat. Liquida tan de pressa el plat de vedella i pernil, acabant-se'l quan els seus companys encara van per la meitat, que el Sr. Guppy li'n suggereix un altre. “Gràcies, Guppy” diu el Sr. Jobling, de veritat, no sé pas si no en prendria un altre.

Servit aquest altre, s'hi llença amb ganes

De tant en tant el Sr. Guppy l'observa en silenci, fins que ja va per la meitat del segon plat i es para per fer un bon xarrup de la gerra de cervesa -que també és la segona-, estirar les cames, i fregar-se les mans. En contemplar la seva aura de satisfacció el Sr. Guppy li diu:

⁵Barreja a parts iguals de negra amb rossa.

—Ara tornes a ser un home, Tony!

—Bé, no del tot -diu el Sr. Jobling-, diguem que un nadó.

—Vols prendre més verdura? Espàrrecs? Pèsols? Col primerenca?

—Gràcies, Guppy -diu el Sr. Jobling-, de veritat, no sé pas si no prendria col primerenca.

Es dona l'ordre amb el sarcàstic afegitó de l'Smallweed, "Sense llimacs, Polly!" I arriba la col.

—Guppy, m'estic fent gran -diu el Sr. Jobling fent servir forquilla i ganivet amb gran entusiasme.

—M'alegra sentir-ho.

—De fet ja sóc a l'adolescència.

No diu res més fins acabar la feina, que finalitza quan el Srs. Guppy i Smallweed acaben les seves; superant la prova amb gran estil i avantatjant clarament aquells cavallers per dos plats, un de vedella i pernil i l'altre de col.

—I ara, Small -diu el Sr. Guppy- què ens recomaries de postres?

—Púding del moll de l'os -diu immediatament, el Sr. Smallweed.

—Sí, sí! -exclama el Sr. Jobling esbatanant els ulls-. En sap un niu, oi? Gràcies, Guppy, de veritat, no sé pas si no prendria púding del moll de l'os.

En aparèixer els tres púdings, el Sr. Jobling amb bon humor comenta que està arribant ràpidament a la majoria d'edat. Per encàrrec del Sr. Smallweed segueixen tres talls de formatge de Cheshire i després tres copetes de rom. Havent arribat feliçment al punt culminant del banquet, el Sr. Jobling estira les cames damunt el seient entapissat -disposava per a ell sol de tot un costat del reservat-, recolza el cap a la paret i diu: "Guppy, ja he parat de créixer, he assolit la maduresa."

—Ara què en penses -diu el Sr. Guppy- de ... no t'importa la presència de l'Smallweed, oi?

—Gens ni mica. Brindo a la seva salut.

—I jo a la seva, senyor! -diu el Sr. Smallweed

—Et deia, què en penses ara -continua el Sr. Guppy-, d'allistar-te?

—Doncs, que el que puc pensar després de menjar -replica el Sr. Jobling- és una cosa, benvolgut Guppy, i el que podia pensar abans de menjar n'era una altra de ben diferent. No obstant, fins i tot després de menjar, em faig aquesta pregunta: Què faré? De què viuré? Ill fo manger⁶, saps -pronunciant el darrer mot com si fes referència a un element imprescindible d'un estable anglès-. Ill fo manger. Aquesta és la dita⁷ dels francesos, i menjar és tan necessari per a mi com per a un francès. O potser més i tot.

El Sr. Smallweed és decididament de l'opinió que potser més i tot.

⁶Sic. En correcte francès seria: Il faut manger. El mot anglès 'manger' equival a pessebre o menjadora d'un estable o corralina.

⁷Il faut manger, pour vivre.

—Si algú m’hagués dit -prosegueix el Sr. Jobling-, sense anar més lluny, quan tu i jo rondàvem per Lincolnshire i ens vam arribar a visitar la mansió de Castle Wold ...

El Sr. Smallweed el corregeix:

—Chesney Wold.

—Chesney Wold -agraeix la gentilesa del meu honorable amic-. Si algú m’hagués dit llavors que arribaria a estar tan escurat com literalment ara em trobo, l’hauria ... bé, li hauria saltat al damunt -diu el Sr. Jobling amb un aspecte de desesperació resignada, mentre es beu una mica de rom-, l’hauria bufetejat.

—De totes maneres, Tony, llavors les coses no et rutllaven - protesta el Sr. Guppy-. No vam parlar de res més durant el viatge.

—Guppy -diu el Sr. Jobling-, no t’ho negaré pas. Les coses no em rutllaven. Però tenia l’esperança que tot em sortiria rodó.

És tan estesa la creença que els negocis magres s’arrodoniran! No que cal bregar perquè siguin rodons, no que es treballarà per arrodonir-los, sinó que s’arrodoniran! Com si un llunàtic cregués que el món es triangulitzarà.

—Tenia fundades esperances que les coses em sortien rodones i podria quadrar-ho tot -diu el Sr. Jobling amb certa vaguetat d’expressió i potser també de significat-. Però me’n vaig endur un desengany. No hi van sortir. I quan els creditors van començar a fer rebombori a l’oficina, i els clients de l’oficina van començar a queixar-se d’irregularitats insignificants a propòsit de diners manlevats, doncs va ser la fi del meu contracte. I de retop de qualsevol nou contracte professional; perquè si demà hagués de donar referències, es mencionaria, i estaria acabat per sempre. Llavors, què ha de fer un paio? M’he retirat de la circulació i visc pobrament a l’horta; però quin profit se’n treu, de viure pobrament, si no tens diners? Pel mateix preu podries viure folgadamente.

—Seria millor -creu el Sr. Smallweed.

—Ben cert. Així es fa en el món elegant; i l’elegància i les patilles han estat les meves flaqueses, i no m’importa qui ho sàpiga -diu el Sr. Jobling-. Hi ha grans flaqueses ... Diantre, senyor, n’hi ha de ben grans. Bé -prosegueix el Sr. Jobling després d’un glop desafiador de rom-, què pot fer un paio, et pregunto, sinó allistar-se?

El Sr. Guppy es posa més de ple en la conversa per deixar clar, en la seva opinió, què és el que un paio ha de fer. Ho diu amb el to i l’expressió dolguda de l’home que no s’ha compromès mai de la vida, excepte quan esdevingué víctima d’un tendre mal d’amor.

—Jobling -diu el Sr. Guppy-, jo mateix i el nostre comú amic Smallweed ...

“Cavallers ambdós”, observa amb modèstia el Sr. Smallweed, i beu.

— ... hem tingut una petita conversa sobre aquest punt més d’un

cop, des que tu ...

—Digues, em van fer fora! -exclama amargament el Sr. Jobling. Digue-ho, Guppy. Això era el que volies dir.

—N... o ... o! Vas marxar de l’Inn -suggereix amb delicadesa el Sr. Smallweed.

—Des que vas marxar de l’Inn, Jobling -diu el Sr. Guppy-, i he exposat al nostre comú amic Smallweed un pla que fa poc havia pensat proposar-te. Coneixes el Sr. Snagsby, el paperaire?

—Sé que existeix un paperaire amb aquest nom -contesta el Sr. Jobling-, però no era el nostre, i no el conec personalment.

—Doncs el nostre sí, i el conec personalment -replica el Sr. Guppy- Molt bé, senyor! Darrerament hi he aprofundit la relació per causa d’unes circumstàncies accidentals que m’han obligat a fer-li una vista privada. No cal exposar aquestes circumstàncies. Potser poden tenir relació ... o potser no ... amb un assumpte que pot haver ... o no haver ... projectat una ombra damunt la meva existència.

Com que el Sr. Guppy es vanta de la desgràcia com una manera desconcertant d’atreure els seus amics cap al seu tema, per després quan el toquin tornar-s’hi amb contundència retraient-los les fibres del cor humà, tant el Sr. Jobling com el Sr. Smallweed eviten el parany i romanen callats.

—Potser sí, o potser no -repeteix el Sr. Guppy-. No té res a veure amb el cas. N’hi ha prou de saber que tant el Sr. com la Sra. Snagsby desitgen complaure’m; i que el Sr. Snagsby disposa de molta feina de copista per donar fora al pic de la temporada. Té en exclusiva tota la d’en Tulkinghorn i a més una excel·lent clientela. Crec que si fessin comparèixer a l’estrada el nostre comú amic Smallweed ho corroboraria, oi?

El Sr. Smallweed ho confirma amb el cap i sembla morir-se de ganes per testimoniar.

—Així, doncs, membres del jurat ... -diu el Sr. Guppy- volia dir, així, doncs, Jobling ... em podries replicar que això ofereix un pobre futur. T’ho concedeixo. Però és millor que res, i millor que allistar-se. Et cal temps. Cal que passi temps perquè aquests darrers assumptes s’oblidin. Podries viure molt pitjor que fent còpies per a l’Snagsby.

El Sr. Jobling està a punt d’intervenir quan el perspicaç Smallweed li ho impedeix amb una tos seca i dient: “Ehem! Shakespeare!”⁸

—Aquest assumpte té dues vessants, Jobling -diu el Sr. Guppy- Aquesta era la primera. Ara vaig a la segona. Coneixes en Krook, el Canceller de l’altra banda del carreró? Vinga, Jobling -diu el Sr. Guppy-, amb el to encoratjador dels interrogatoris-, crec que coneixes en Krook, el Canceller de l’altra banda del carreró, oi?

⁸Aquesta mateixa fórmula, per a reclamar atenció, l’utilitzà Dickens en boca d’un presoner de la Fleet. Vegi’s “Pickwick Papers” -1.836-7- Cap. 41.

—El conec de vista -diu el Sr. Jobling.

—El coneixes de vista. Molt bé. I coneixes la petita Flite?

—Tothom la coneix -diu el Sr. Jobling.

—Tothom la coneix. Molt bé. Doncs una de les meves darreres tasques és pagar a la Flite una certa quantitat setmanal deduint-hi l'import del lloguer, que pago directament a en Krook -segons les instruccions que he rebut- en presència seva. Això m'ha permès relacionar-me amb en Krook i familiaritzar-me amb la seva casa i els seus costums. Sé que disposa d'una habitació de lloguer. Hi podries viure per pocs diners amb el nom que volguessis, tan tranquil·lament com si fossis centenars de milles lluny. No et farà cap pregunta, i t'acceptarà com a llogater només que l'hi proposi ... ara mateix si vols. I et dic una altra cosa, Jobling -diu el Sr. Guppy, que ha baixat el to i un altre cop parla familiarment-, és un individu ben estrany, sempre està furgant entre munteres de paperassa, i gargotejant per aprendre a llegir i a escriure tot sol, sense avançar ni un pèl segons la meva opinió. És un individu molt estrany, senyor. No ho sé, però em fa l'efecte que podria pagar la pena que algú el vigilés una mica de prop.

—No voldràs pas dir ... ? -comença en Jobling.

—Vull dir -contesta el Sr. Guppy, encongint-se d'espatlles amb decorosa modèstia- que no en puc treure l'aigua clara. Apel·lo al nostre comú amic si m'ha sentit, o no m'ha sentit, remarcar que no en puc treure l'aigua clara.

El Sr. Smallweed declara concisament: “Unes quantes.”

—Tony, tinc una mica d'experiència en aquesta professió i en la vida -diu el Sr. Guppy-, i són poques les vegades que no puc treure més o menys l'aigua clara d'algú. Però mai no m'havia trobat amb un bergant tan impenetrable, tan astut i tan reservat com aquest -malgrat que no crec que sempre estigui sobri-. Saps?, deu ser ja molt vell, està sol com un mussol i es diu que és immensament ric; si és contrabandista, perista, prestador clandestí, o usurer -coses que he considerat probables en diverses ocasions- podria resultar rendible que algú arribés a saber algunes coses d'ell. No veig per què no hauries de posar fil a l'agulla, si tot lliga.

El Sr. Jobling, el Sr. Guppy, i el Sr. Smallweed, amb els colzes damunt la taula i les mans a la barbeta, miren el sostre. Al cap d'una estona els tres beuen, recolzen lentament l'esquena, es posen les mans a les butxaques, i es miren l'un a l'altre.

—Tony, si tingués l'energia que abans tenia! -diu el Sr. Guppy sospirant- Però hi ha fibres al cor ...

Expressant les restes del seu desolat sentiment amb rom, el Sr. Guppy conclou cedint l'aventura a en Tony Jobling i li fa saber que durant les vacances i mentre la feina escassegi, posa a la seva disposició “fins a un import de tres, o quatre, o fins i tot cinc lliures” de la seva bossa. “Perquè mai no es

pugui dir”, afegeix amb èmfasi, “que en Guillem Guppy va girar l’esquena al seu amic!”

La darrera part de la proposta va tan directament a l’objectiu, que el Sr. Jobling diu emocionat: “Guppy, ets el meu heroi, dóna’m la mà.” El Sr. Guppy la hi dóna dient: “Jobling, xicot, aquí la tens!” El Sr. Jobling contesta: “Fa temps que som companys! El Sr. Guppy replica: “I tant, Jobling.” Després fan una encaixada i el Sr. Jobling hi afegeix de manera molt sentida: “Gràcies, Guppy, de veritat, no sé pas si no prendria una altra copa en honor a les velles amistats.”

—El darrer llogater d’en Krook va morir allí -observa el Sr. Guppy casualment.

—De debò? -diu el Sr. Jobling

—Es va arribar a un veredict. Mort accidental. No t’importa, oi?

—No -diu el Sr. Jobling-, no em fa res; però pel mateix preu podia haver-se mort en qualsevol altre lloc. És terriblement estrany que tingués la necessitat d’anar a morir a la meua cambra!

El Sr. Jobling, completament ofès per aquesta llibertat, hi torna a al·ludir diverses vegades amb puntualitzacions com: “Amb la quantitat de llocs que hi ha per anar-hi a morir, m’imagino!”... “No li hauria agradat que jo em morís a la seva cambra, oi?”

De totes maneres com que el pacte es podia donar virtualment per fet, el Sr. Guppy proposa enviar el lleial Smallweed a assegurar-se que el Sr. Krook és a casa seva, i en tal cas completar la negociació sense cap altra demora. El Sr. Jobling ho aprova, i el Sr. Smallweed es posa sota el seu altíssim barret, i a l’estil d’en Guppy, l’acondueix fora dels menjadors. Torna aviat amb la informació que el Sr. Krook és a casa, i que l’ha vist des de la porta de l’establiment assegut a la rebotiga i “dormint com un soc.”

—Aleshores pagaré -diu el Sr. Guppy-, i anirem a veure’l. A quant puja, Small?

El Sr. Smallweed, provocant la compareixença de la cambrera amb un moviment de parpelles, contesta immediatament el que segueix: “Quatre de vedella i pernil són tres, i quatre de patates fan tres amb quatre; i un de col fa tres amb sis; i tres de moll fan quatre amb sis; i sis de pa fan cinc; i tres de Cheshire fan cinc amb tres; i quatre mitges pintes de mig i mig fan sis amb tres; i quatre copes de rom fan vuit amb tres, i tres de la Polly fan vuit amb sis. Polly, vuit amb sis de mig sobirà, i divuit penics de canvi!⁹

L’Smallweed, sense donar importància a aquest fantàstic càlcul, s’acomiada dels seus amics amb una freda capcinada i es queda per si es presenta l’ocasió de poder admirar una mica la Polly, i per llegir els diaris, que, comparats amb ell desproveït de barret, són tan grans que quan agafa el Times i

⁹ ½ sobirà = ½ lliura = 10 xillings; 1 xilling = 12 penics.

dóna un cop d'ull a les columnes, fa l'efecte d'haver-se'n anat al llit i haver desaparegut sota els llençols.

El Sr. Guppy i el Sr. Jobling es dirigeixen cap al magatzem de draps i botelles, on troben en Krook dormint com un soc; és a dir, roncant sorollosament amb la barbeta damunt el pit, i completament insensible al brogit exterior o fins i tot a sacsejades afectuoses. Damunt la taula, vora d'ell, enmig de les andròmines usuales, hi ha una botella buida de ginebra i un got. La insana atmosfera està tan contaminada d'aquest licor que fins i tot els ulls verds de la gata, a dalt del prestatge, obrint-se i tancant-se amb intermitència damunt els visitants, semblen ebris.

—Vinga, alci's! -diu el Sr. Guppy sacsejant un altre cop el cos relaxat del vell- Sr. Krook! Hola, senyor!

Resultaria més fàcil, però, desvetllar un farcell de parracs amb escalfors etíliques escalivant-ne l'interior. “Havies vist mai un sopor com aquest en què ha caigut, entre la somnolència i la beguda?” diu el Sr. Guppy.

—Si acostuma a dormir d'aquesta manera -contesta en Jobling una mica alarmat-, crec que algun dia li durarà massa.

—S'assembla més a un atac que a una becaina -diu el Sr. Guppy tornant-lo a sacsejar-. Hola, sa senyoria! Ostres, el podrien robar més de cinquanta vegades! Obri els ulls!

Després de molt enrenou els obre, però sense donar la impressió de veure els visitants ni qualsevol altre objecte. Per bé que creua una cama sobre l'altra i tanca els punys, i diverses vegades obre i tanca els llavis ressecs, sembla tan insensible com abans a qualsevol intenció o propòsit.

—Almenys és viu -diu el Sr. Guppy-. Com va, Lord Cancellor? Senyor, li he portat un amic meu per a un assumpte de no res.

El vell encara seu, un i altre cop fa petar els llavis ressecs sense la més mínima consciència. Després d'alguns minuts, fa un intent d'alçar-se. L'ajuden, titubeja recolzant-se a la paret, i els mira fixament.

—Com anem, Sr. Krook? -diu el Sr. Guppy una mica desconcertat- Com va, senyor? Té molt bon aspecte, Sr. Krook. Suposo que es troba bé, oi?

El vell intenta etzibar un cop al Sr. Guppy o al buit, giravolta sense gaire força sobre ell mateix, i va a petar de cap a la paret. Roman un minut o dos arrapat de cara a la paret; i després s'arrossega cap a la porta de l'entrada. L'aire, el moviment de la placeta, l'interval de temps transcorregut, o la combinació d'aquestes coses, el fa reviscolar. Torna a bon pas, arreglant-se el casquet i fitant-los atentament.

—Servidor de vostès, cavallers; estava fent una becaina. Ei! alguns cops em costa despertar-me.

—Senyor, veritablement li costa una mica -contesta el Sr. Guppy.

—Què? Ha intentat despertar-me, oi? -diu el desconfiat Krook.

—Només una mica -explica el Sr. Guppy.

La vista del vell es fixa en la botella buida, l'alça, l'examina, i lentament la sacseja cap per avall.

—Caram! Algú l'ha tastada d'estranguis! -exclama com el follet de la rondalla¹⁰.

—Li asseguro que l'hem trobada així -diu el Sr. Guppy-. Em permetria que li tornés a omplir?

—Sí, i tant que l'hi permeto! -exclama en Krook, amb gran alegria- I tant que l'hi permeto! No en parlem més! Faci-la omplir aquí al costat ... a Sol's Arms ... de la de catorze penics del Lord Cancellor. Em coneixen, valga'm Déu!

Lliura la botella buida amb tanta ànsia al Sr. Guppy que ell, fent un senyal amb el cap al seu amic, accepta l'encàrrec i s'apressa a anar i tornar amb la botella plena. El vell la rep en braços com si es tractés del seu estimat nét i l'acaronava amb tendresa.

—Però, diantre! -murmura corrugant els ulls després de tastar-la- Aquesta no és la de catorze penics del Cancellor. És la de divuit penics!

—He pensat que li agradaria més -diu el Sr. Guppy.

—Senyor, vostè és un aristòcrata -contesta en Krook després d'un altre tast, mentre el seu alè ardent els arriba com una foguerada- Vostè és un terratinent.

Aprofitant l'avantatge dels bons auspicis del moment, el Sr. Guppy presenta el seu amic sota l'improvisat nom de Sr. Weevle, i exposa l'objecte de la seva visita. En Krook amb la botella sota el braç -mai sobrepasa ni un cert punt d'ebrietat, ni de sobrietat- examina per uns moments el llogater que li proposa, i sembla donar-li el beneplàcit. “Voldria veure l'habitació, jove?” diu “Ah! És una bona habitació! L'han emblanquinada. L'han netejada amb sabó i sosa. Ei! Val dos cops el preu del lloguer, sense comptar la meua companyia sempre que vulgui i una gata com aquesta que li estalviarà qualsevol ratolí.

Tot fent aquest elogi de l'habitació, el vell els acompanya escales amunt, on realment la troben més neta del que solia estar, i també amb alguns mobles usats que ha desenterrat dels seus inexhauribles magatzems. Fan tractes ràpidament, perquè el Lord Cancellor no pot pressionar el Sr. Guppy relacionat com està amb Kenge i Carboy, Jarndyce contra Jarndyce i altres processos cèlebres que atorguen prestigi a la seva trajectòria professional; i s'acorda que el Sr. Weevle en prendrà possessió l'endemà. A continuació el Sr. Guppy i el Sr. Weevle es dirigeixen al carrer Cursitor de Cook's Court, on s'efectua la presentació formal d'aquest darrer al Sr. Snagsby, i -el que és més important- s'assegura l'opinió favorable de la Sra. Snagsby. Tot seguit expliquen els seus progressos a l'eminent Smallweed, que amb aquest propòsit els estava esperant al bufet amb el seu altíssim barret, i se separen després que el Sr. Guppy els hagi explicat que hauria volgut rematar la seva invitació convidant-los al teatre,

¹⁰Variant del conte Rínxols d'Or i els Tres Ossets.

però que hi ha fibres al cor de l'home que ho convertirien en una burla sense solta ni volta.

L'endemà al capvespre, el Sr. Weevle, gens aclaparat per l'equipatge, es presenta modestament al Sr. Krook i s'instal·la al nou allotjament, on, quan dorm, els dos ulls dels porticons l'esguarden fixament com si haguessin tingut una gran sorpresa. L'endemà el Sr. Weevle, que és una mena de dròpol manyós, manlleua agulla i fil a la Sta. Flite, un martell a l'amo de la casa, i posa mà a l'obra: confecciona simulacres de cortines per a la finestra, clava simulacres de lleixes amb molt d'estil, i penja les seves dues tasses, la gerra de la llet i diversos articles de vaixel·la, amb ganxets que li han costat un penic, com un mariner que ha naufragat que intenta treure'n el màxim del tràngol.

El que el Sr. Weevle, però, valora més de totes les seves escasses possessions -gairebé tant com les seves esclarissades patilles, amb les quals té un lligam que només les patilles poden despertar al cor d'un home- és una escollida col·lecció de gravats al burí extrets de l'obra genuïnament nacional, "Les Divinitats d'Albió", o "La Galeria de la Galàxia de la Bellesa Britànica", que presenten dames de nissaga i del gran món en tota la varietat de magarrufes que l'art, combinat amb el capital, és capaç de produir. Decora l'allotjament amb aquests magnífics retrats, que havia tingut guardats immerescudament en una capsa de barrets durant el seu exili a l'horta; el resultat és molt espectacular, ja que la Galeria de la Galàxia de la Bellesa Britànica s'exhibeix amb tota mena de fantàstics vestits, toca tota mena d'instruments musicals, acarona tota mena de gossos, esguarda amorosament tota mena de paisatges, i posa darrere de tota mena de gerres de flors i balustrades.

Tanmateix, la debilitat del Sr. Weevle resulta ser el gran món, com també ho havia estat d'en Tony Jobling. Li suposa un indescriptible consol manllevar a les tardes a Sol's Arms el diari del dia anterior, i llegir les notícies dels brillants i distingits meteorits que creuen el firmament del gran món en totes direccions. Té esgarrifances de plaer quan s'assabenta que un determinat personatge acomplí ahir la brillant i distingida proesa d'ingressar en un determinat brillant i distingit cercle, o considerant la no gens menys brillant i distingida proesa d'abandonar-lo l'endemà. Assabentar-se del que s'ocupa la Galeria de la Galàxia de la Bellesa Britànica o del que s'ocuparà, quins matrimonis són damunt el tapís de la Galàxia, o quins rumors circulen a la Galàxia, li suposa familiaritzar-se amb els més gloriosos destins de la humanitat. El Sr. Weevle passa de la seva informació als retrats de la Galàxia que hi són implicats, i li fa l'efecte que coneix els originals i que ells també el coneixen.

A part d'això és un llogater tranquil, molt enginyós i molt manetes com abans s'ha mencionat, tan capaç de cuinar i netejar com de fer de fuster i desenvolupar la seva vessant sociable per la placeta quan el vespre comença a fosquejar. Per aquestes hores, si no rep la visita del Sr. Guppy o d'una mena de

diminuta reproducció idèntica, entaforada en un barret negre, surt de la seva deslluïda habitació -on ha heretat un desèrtic escriptori de fusta esquitxat d'una arruixada de tinta-, i xerra amb en Krook, o com diuen a tall d'elogi per la placeta, "se'l veu ben disposat" a xerrar amb qui li doni conversa. Sigui com sigui, la Sra. Pipper que duu la veu cantant del veïnat sent l'impuls de fer a la Sra. Perkins les dues següents observacions: primer, que si el seu Johnny algun dia es deixés patilles li agradaria que fossin idèntiques a les d'aquest jove; i segon: "Fixi's bé en el que li dic, Sra. Perkins, i no se n'endugui cap sorpresa, senyora, que Déu l'empari, si aquest jove no acabarà arplegant els diners del vell Krook!"

Capítol 21

La Família Smallweed

L'elf Smallweed, batejat amb el nom de Bartholomew i conegut a l'àmbit domèstic com a Bart, quan no el reclama el bufet i les seves contingències, es passa la limitada porció del temps que li queda en un entorn gens afavorit i gens agradable, malgrat que un dels seus turons dugui el nom de Mount Pleasant¹. Habita en un carreró estret, solitari a tothora, ombrívol i trist, gairebé encerclat de maons per totes bandes com si fos una tomba, però on encara perdura la soca d'un vell arbre boscà d'una sentor gairebé tan fresca i natural com el deix jovenívol de l'Smallweed.

Durant moltes generacions només hi ha hagut una criatura a la família Smallweed. Hi ha hagut homenets i donetes, però cap criatura fins que l'àvia del Sr. Smallweed, que encara viu, esdevingué dèbil mental i assolí -per primer cop- l'estat de la infància. Indubtablement l'àvia del Sr. Smallweed ha alegrat la família amb moltes gràcies infantils, com ara manca total d'observació, de memòria, d'enteniment i d'interès, i una contínua predisposició a quedar-se adormida molt a prop de la llar de foc, i a caure-hi.

L'avi del Sr. Smallweed també forma part del grup familiar. No es pot valer dels membres inferiors i gairebé tampoc dels superiors, però l'enteniment, no el té afectat. Conserva tan bé com sempre les quatre regles de l'aritmètica i una petita acumulació del realisme més recalitrant; pel que fa a idealisme, respecte, admiració i altres similars atributs frenològics no està pas pitjor del que habitualment estava. Tot el que l'avi del Sr. Smallweed ha arraconat al seu esperit, a l'inici fou una larva i al capdavall és una larva. Mai en sa vida no ha produït una voliana.

El pare d'aquest agradable avi dels voltants de Mount Pleasant fou una espècie d'aràcnid, acaparador de diners, de pell còrnia, bípede, que teixia teranyines per caçar mosques incautes, i s'amagava pels forats fins que hi eren ben enganxades. El nom del seu déu pagà era l'interès compost. Va viure, es va casar i va morir per a ell. En sofrir una gran pèrdua en un petit i honest negoci que consistia en el fet que totes les pèrdues fossin de l'altra part, li va fer fallida alguna cosa -alguna cosa necessària per a la seva existència; per tant no podia pas ser el cor- i va posar punt i final a la seva carrera. Com que no tenia bona reputació, i havia estat durant tot un curs educat en una escola de beneficència amb el sistema de pregunta-resposta sobre els antics pobles hitita i amorreu², freqüentment se'l mencionava com a exemple de fracàs escolar.

El seu esperit va resplendir en el seu fill, a qui sempre va predicar

¹Puiggraciós, puig agradós.

²Hipèrbole irònica d'un ensenyament memorístic inadequat, i a la vegada referència a l'exigència catequística de tenir presents els 'enemics' del poble jueu.

que s'espavilés d'hora en la vida, i a qui va col·locar, als dotze anys, al despatx d'un perspicaç notari. Allí va millorar les seves facultats mentals, que tenien tendències més aviat àvides i inquietes; i després, en desenvolupar els dons familiars, va destacar cada cop més en la professió de prestador. Com que es va espavilar d'hora i es va casar tard, com havia fet el seu pare abans que ell, també va tenir un fill de mentalitat àvida i inquieta; el qual, també espavilant-se d'hora i casant-se tard, va ser pare dels bessons Bartholomew i Judith Smallweed. Durant tot el temps esmerçat en la lenta creixença del tronc familiar, la nissaga Smallweed, sempre espavilant-se d'hora i casant-se tard, ha consolidat el tarannà pràctic, ha descartat tota mena de diversions, ha rebutjat tota mena de narracions, contes de fades, novel·les i rondalles, i ha prohibit qualsevol tipus de frivolitat. El resultat gratificador ha estat que no els ha nascut cap criatura, i s'ha observat que tots els homenets i donetes que han produït tenen una retirada a les mones adultes amb una certa tendència depressiva.

En aquests moments, els jubilats Sr. i Sra. Smallweed seuen en dues cadires de camàlic³ negres embotides de clin, una a cada banda de la llar de foc, deixant escolar les daurades hores en una saleta fosca a uns quants peus per sota del nivell del carrer; una sala tènica, austera i tosca, només ornamentada amb el més bast tapís de cobretaula i amb les més rígides safates de te de planxa de ferro, i que ofereix un aspecte ornamental que no seria una desencaminada representació al·legòrica de l'ànima de l'avi Smallweed. Damunt els fogons hi ha un parell de trespeus per a tupins i olles que l'avi Smallweed s'encarrega de vigilar, i sobresortint de dins la xemeneia i enmig d'ells hi ha una mena de forca de llautó per fer rostits que l'avi també controla, quan se'n fan. Sota el seient del venerable Sr. Smallweed, i custodiat per les seves afuades cames, hi ha un caixó que segons diuen conté riqueses d'un valor fabulós. A la vora sempre té un coixí sobrer a fi de tenir alguna cosa per llançar contra la seva venerable parella, d'edat igualment respectable, sempre que faci al·lusió als diners... un tema al qual és especialment sensible.

—I on és en Bart? -pregunta l'avi Smallweed a la Judy, la germana bessona d'en Bart.

—Encara no ha arribat -diu la Judy.

—És la seva hora del te, oi?

—No.

—Llavors, quan creus que manca?

—Deu minuts.

—Eh?

—Deu minuts -diu la Judy cridant.

—Ah! Deu minuts.

³Cadires proveïdes d'una mena de mitja campana o capota per tal de protegir l'usuari durant el trasllat.

L'àvia Smallweed que rondinava i movia el cap en direcció al trespeus, en sentir la quantitat mencionada, la relaciona amb diners i xerroteja com un lloro desplomtat, vell i fastigós: “Deu, deu bitllets de deu lliures!”

L'avi Smallweed li llença immediatament el coixí.

—Dimoni de dona, calla! -diu el bon jai.

L'efecte d'aquesta propulsió és doble. No tan sols doblega el cap de la Sra. Smallweed contra un costat de la seva cadira de camàlic i fa que la seva toca ofereixi una posició molt inapropiada, de la qual l'allibera la seva néta, sinó que l'esforç excessiu reverteix sobre el mateix Sr. Smallweed que queda capgirat enrere dins la seva cadira de camàlic com un titella desllorigat. Aleshores el bon jai no és res més que un sac de roba amb una gorra negra al damunt, i no dóna senyals de vida fins que, a mans de la seva néta, sofreix dues operacions: ser sacsejat com una gran ampolla, i estirat i allisat com un gran coixí travesser. Aquestes maniobres li fan sorgir uns indicis de coll, i ell i la companya de l'ocàs de la seva vida seuen un altre cop l'un davant l'altre a les cadires de camàlic, com un parell de sentinelles oblidats de fa temps al seu lloc de guaita pel Sergent Negre, la mort.

Judy, la bessona, és una digna acompanyant d'aquests socis. És tan indubtablement germana del Sr. Smallweed, el noi, que els dos fosos en un amb prou feines farien una persona jove de proporcions normals; d'altra banda, exemplifica tan perfectament la semblança, abans dita, de la nissaga amb la família dels simis que, vestida de lluentons i amb casquet, podria viatjar per l'altiplà damunt d'un orgue de maneta sense cridar l'atenció com a exemplar inusual. Tanmateix, en les circumstàncies presents duu un vestit de roba marronosa, senzill i econòmic.

La Judy mai no ha tingut una nina, mai no ha escoltat la Ventafocs, mai no ha jugat a cap joc. Només va estar en companyia d'altra quitxalla un o dos cops quan tenia uns deu anys, però la quitxalla no suportava la Judy i la Judy tampoc a ells. Semblava un animal d'una altra espècie, cosa que provocava un rebuig instintiu per ambdues parts. És molt difícil d'assegurar si la Judy sap riure. Se li ha vist fer-ho tan rarament que la majoria de probabilitats li són contràries. Amb tota certesa no pot tenir cap idea d'alguna cosa semblant a una riulla juvenil. Si n'hagués d'intentar fer una, en imitar els trets facials, com inconscientment ha imitat totes les altres expressions del model d'una edat envilida, toparia amb les seves dents. Així és la Judy.

I el seu bessó mai en sa vida no va fer ballar una baldufa. En sap tant d'en Jan Mata-gegants o de Simbad el Mariner, com dels habitants dels estels. Li resultaria més difícil jugar a cavall fort⁴ o al críquet que convertir-se en grill⁵ o granota. Però avantatja de molt la seva germana, perquè en el seu clos

⁴Leap-frog: salt de granota.

⁵Cricket: grill.

món real s'ha obert una clariana cap a les més àmplies regions, com les que albira el Sr. Guppy. D'aquí que admirí i emuli aquest esplendorós galant.

La Judy posa a taula una de les safates de te de planxa de ferro amb un terrabastall similar al d'un gong, i col·loca tasses i platets. Posa el pa en una panera de ferro i la mantega -no gaire- en un platet de peltre. L'avi Smallweed mira amb insistència si es serveix el te, i pregunta a la Judy on és la noia.

—Vol dir la Charley? -diu la Judy

—Eh? -fa l'avi Smallweed.

—La Charley, vol dir?

Això dispara una molla de l'àvia Smallweed, que com de costum cloqueja en direcció al trespeus, i exclama: “Damunt les ones! Charley damunt les ones⁶, Charley damunt les ones, per en Charley damunt les ones, Charley damunt les ones, per en Charley damunt les ones!” i arriba a dir-ho amb una gran energia. L'avi Smallweed es mira el coixí, però encara no s'ha recuperat del darrer esforç.

—Sí! -diu, quan es fa el silenci- Si és que es diu així. Menja molt. Seria millor permetre-li que se'n fes càrrec ella.

La Judy mou el cap i, fent l'ullet com el seu germà, avança el llavis marcant un “No” que no pronuncia.

—Què no? -contesta el vell- Per què no?

—Ens demanaria sis penics per dia, i així ens surt per menys -diu la Judy.

—Vols dir?

La Judy contesta amb una inclinació de cap afirmativa molt expressiva, i mentre unta una llesca de pa amb mantega, amb molt de compte per no gastar-ne gaire, crida: “Ei Charley! On pares?” Obeint tímidament la crida, es presenta una noieta amb un davantal bast, un gran barret, les mans molles i plenes de sabonera i en una un raspall de fregar, que saluda amb una inclinació.

—Quina mena de feina fas ara? -diu la Judy que l'escriu amb l'acritud d'una vella bruixa.

—Estic netejant l'habitació del darrere, del pis de dalt, senyoreta – contesta la Charley.

—Cuida't de fer-ho a fons, i no t'entretenguis. A mi no em valen les excuses. Vinga, de pressa! Vés-hi! -li crida, picant el terra amb el peu-. Vosaltres, les minyones, doneu molts més maldecaps que feina feta.

Sobre aquesta exigent matrona, que torna a la tasca de llescar pa i untar-lo amb mantega, es projecta l'ombra del seu germà que mira per la finestra. Ella li obre la porta del carrer amb el ganivet i la barra de pa a les

⁶Crit de guerra i brindis dels jacobites partidaris del príncep Charles Stuart -1720-1788- exiliat a França.

mans.

—Hola, hola, Bart! -diu l'avi Smallweed- Ja ets aquí, oi?

—Ja sóc aquí -diu en Bart.

—Has tornat a sortir amb el teu amic, Bart?

L'Small inclina el cap.

—Has dinat a expenses seves, Bart?

L'Small torna a inclinar el cap.

—Molt ben fet. Viu a les seves costelles tant com puguis i pren nota de la seva ximpleria. Per això serveix un amic com aquest. És l'únic profit que en pots treure -diu el savi venerable.

El seu nét, sense rebre aquest bon consell amb la submissió que caldria, l'honora amb tota l'acceptació que es pot suposar d'una lleugera inclinació de cap i de fer-li l'ullet, i s'asseu a taula. Després les quatre cares envellides s'aboquen damunt les tasses de te com un grup d'horripilants querubins; la Sra. Smallweed branda el cap sense aturador i xerroteja als trespeus, i al Sr. Smallweed cal sacsejar-lo contínuament com un gran flascó de laxant⁷.

—Sí, sí -diu el bon jai, tornant a la seva lliçó de saviesa-. Aquest és el consell que t'hauria donat el teu pare, Bart. No vas veure mai el teu pare. És una llàstima. Era un autèntic fill meu -no queda gens clar si amb aquesta referència intentava expressar-ne un elogi.

—Era un autèntic fill meu -repeteix el vell, mentre doblega la llesca de pa amb mantega damunt el genoll-, un bon comptable, i ja fa quinze anys que és mort.

La Sra. Smallweed, consegüent amb la seva intuïció, prorromp: "Quinze centenars de lliures. Quinze centenars de lliures dins una caixa negra, quinze centenars de lliures tancades amb pany i clau, quinze centenars de lliures estalviades i amagades!" El seu respectable marit deixa de banda el pa amb mantega, li etziba immediatament el coixí, que l'encasta contra un costat de la cadira, i exhaust llisca enrere en la seva. Després d'enviar a la Sra. Smallweed una de les seves advertències, el seu aspecte és realment impressionant i no gaire presentable; primer, perquè amb l'esforç generalment li cau el seu casquet negre damunt d'un ull i li dóna una aparença de follet llibertí; segon, perquè murmura violentes imprecacions contra la Sra. Smallweed; i tercer, perquè el contrast entre aquestes expressions tan dures i l'aspecte d'impotència suggereix un vell sinistre i maliciós que podria fer molt mal, si pogués. Tot això, no obstant, és tan corrent dins el cercle familiar dels Smallweed que no causa la més mínima impressió. Al bon jai només se'l sacseja i se li repiquen les seves plomes internes, el coixí es torna al lloc habitual vora d'ell, i a la velleta se la torna a plantificar a la seva cadira, potser amb la toca ben posada o potser no,

⁷Black drought: un preparat a base de senet i sulfat de magnesi, de propietats laxants.

preparada com una bitlla per ser tombada.

Ara passen uns moments abans que el bon jai s'assereni prou com per prosseguir el seu discurs, fins i tot llavors l'adoba amb diverses i edificants invectives adreçades a la seva inconscient i cordial companya, que no es comunica amb altra cosa d'aquest món que no siguin els trespeus, com:

—Bart, si el teu pare hagués viscut més hagués amassat una bona pila de diners ... xerraire del dimoni! ... però just quan començava a construir la casa, després de fer-ne durant bastants anys els fonaments ... què vols garsa barjaula, tros de gralla, tros de cotorra! ... es va posar malalt i va morir d'una depressió febril; sempre va ser un home estalviador i de poques paraules, molt dedicat als negocis ... m'agradaria tirar-te un gat en lloc d'un coixí i ho faré si continues fent la remaleïda boja! ... i la teva mare, que va ser una dona prudent i seca com un safatà, es va desfer en serradures just quan vau néixer tu i la Judy ... Ets una mala pècora. Una porca sulfurosa. Un cap de verrea!

La Judy, que no està interessada en el que ja ha sentit prou sovint, comença a recollir en un bol les confluències de diversos rajolins de te procedents dels culs de les tasses, dels platets i del fons de la tetera, per al berenar de la jove minyona. De la mateixa manera també aplega a la panera de ferro totes les molles i restes de crostes de les llesques que l'estricta economia familiar encara s'ha deixat.

—Però el teu pare i jo érem socis, Bart -diu el vell cavaller-, i quan jo me n'hagi anat tot el que hi ha aquí serà per a tu i la Judy. Ha sigut una sort per a vosaltres dos que us espaviléssiu tan aviat ... la Judy amb les flors i tu en lleis. No tindreu necessitat de gastà-us-ho. Us podreu guanyar la vida i prescindir-ne i afegir-n'hi més. Quan me n'hagi anat, la Judy tornarà al negoci de les flors i tu seguiràs fidel a la llei.

De l'aparença de la Judy, es podria deduir que el seu negoci es basava en les espines més que en les flors; havia après, però, l'art i el misteri de la fabricació de flors artificials. Quan el seu venerable avi anticipava la seva absència, un observador perspicaç segurament hauria detectat, tant en els seus ulls com en els del seu germà, una lleugera impaciència per saber quan se n'aniria i la convicció rancorosa que ja és hora que se'n vagi.

—Ara, si tothom ja ha acabat -diu la Judy finalitzant els preparatius-, diré a aquella noia que vingui a prendre el te. Si se'l prengué sola a la cuina no acabaria mai.

Per tant, es fa passar la Charley i, sota el foc creuat de totes les mirades, s'asseu davant del bol i unes ruïnes druídiques de pa amb mantega. La Judy Smallweed sembla haver assolit, en l'estricta supervisió d'aquesta joveneta, una edat absolutament geològica i haver-se remuntat a les eres més llunyanes. La seva sistemàtica manera d'estar-li al damunt i de tirar-s'hi a sobre, tant si fa al cas com si no, és admirable i palesa un gran domini de l'art

d'encarrilar minyones, rares vegades aconseguit per les mestresses més experimentades.

—Vinga, no et passis tota la tarda fent el badoc -exclama la Judy movent el cap i picant amb el peu al terra, en trobar-se la mirada que prèviament havia sondejat el bol de te-, acaba de menjar i torna a la teva feina.

—Sí, senyoreta -diu la Charley.

—No em diguis que sí -contesta la Sta. Smallweed-. Sé prou bé quin peu calceu les minyones. Fes-ho sense dir-ho, i llavors potser et començaré a creure.

La Charley s'empassa un gran glop de te, en senyal de submissió, i passa tanta via amb les ruïnes druídiques que la Sta. Smallweed l'acusa de gormandera i observa que, “en vosaltres, les minyones, resulta repugnant”. Si no hagués estat per un truc a la porta, a la Charley li podria haver estat difícil estar d'acord amb la seva opinió sobre el tema de les minyones.

—Vés a veure qui hi ha, i no masteguis quan obris! -cria la Judy.

En retirar-se de moment la interessada, la Sta. Smallweed aprofita l'ocasió per amuntegar les restes de pa i mantega i tirar dues o tres tasses brutes dins les escorrialles del bol de te, com a indicació que dóna per acabat tant el menjar com el beure.

—Ei! Qui és, i què vol? -diu l'esquerpa Judy.

Sembla que és un tal “Sr. George”. Sense cap altra presentació o cerimònia, el Sr. George entra.

—Uf! -diu el Sr. George-. Fa calor aquí dins. Sempre a la vora del foc, eh? Bé! Potser és bo que us hi acostumeu -el Sr. George, tot saludant l'avi Smallweed amb una capcinada, fa aquest darrer comentari en el seu fur intern.

—Ah! És vostè -exclama el vell-. Com anem? Com anem?

—Així així -contesta el Sr. George agafant una cadira-. Ja havia tingut el plaer de conèixer la seva néta; al seu servei, senyoreta.

—Aquest és el meu nét -diu l'avi Smallweed-. Aquest sí que no el coneixia. És sempre al bufet i poc a casa.

—Al seu servei, també. S'assembla moltíssim a la seva germana. És endimoniadament clavat a la seva germana -diu el Sr. George accentuant amb força l'adverbi i no pas com un compliment.

—I com el tracta la vida, Sr. George? -pregunta l'avi Smallweed fregant-se les cames lentament.

—Més o menys com sempre. Com una pilota de futbol.

És un home d'uns cinquanta anys, ben plantat i de bon veure, de pell força morena, cabell fosc i arrissat, ulls vius i ample de pit. Les mans nervades i vigoroses, tan bronzejades pel sol com la cara, palesen que ha dut una vida bastant dura. El que crida més l'atenció és que seu a la punta de la cadira, com si estigués molt acostumat a deixar espai per a més indumentària i

pertinences, que hagués deixat en una altra banda. El seu pas és tan mesurat i feixuc que lligaria bé amb el soroll i repic dels esperons. Va ben afaitat, però pel posat de la boca sembla com si el seu llavi superior hagués estat familiaritzat amb un gran mostatxo, a aquesta impressió hi contribueix el fet que de manera ocasional s'hi passa el palmell de la seva manassa bruna. Amb tot plegat, es podria suposar que el Sr. George, temps enrere, havia estat soldat de cavalleria.

El Sr. George ofereix un gran contrast amb la família Smallweed. El soldat no havia visitat mai una família tan diferent d'ell. S'assemblen tant com un sabre i un ganivet d'obrir ostres. Hi ha una estranya i enorme oposició entre la seva grandària corporal i les formes esquifides dels altres, entre les seves àmplies gesticulacions que omplen tot l'espai, i els gests encongits i retinguts d'ells, entre la seva veu sonora i les veus agudes i contingudes dels altres. Assegut al mig del llòbrec salonet, inclinat una mica cap endavant amb les mans sobre les cuixes i els colzes en angle recte, fa l'efecte que, d'estar-hi molta estona, s'empassaria tota la família, totes les quatre habitacions de la casa i, a més, la cuineta de la part posterior i tot.

—Es frega les cames per revitalitzar-les? -pregunta a l'avi Smallweed, després de fer un cop d'ull a l'habitació.

—Ah! En part és un costum, Sr. George, i ... sí, en part ajuda a la circulació -contesta.

—La cir ... cu ... la ... ci ... ó! -repeteix el Sr. George, i en plegar els braços damunt del pit, sembla fer el doble de volum-. Diria que no és el seu fort.

—És veritat. Sóc vell, Sr. George -diu l'avi Smallweed-. Però suporto bé els anys que tinc. Sóc més vell que ella -indicant amb el cap la seva dona-, i vegi com està ... Ets una xerraire del dimoni! -amb un sobtat reviscolament de la seva anterior hostilitat.

—Pobra desgraciadeta! -diu el Sr. George girant el cap envers ella- No insulti la velleta. Miri-la, amb la toca mig penjant i els cabells tots embullats. Amunt, senyora! Així m'agrada. Ja està. Sr. Smallweed, pensi en la seva mare -diu el Sr. George, tornant a seure després d'haver-la acomodada bé-, si la seva dona no li fa el pes,

—Vostè era un fill modèlic, oi Sr. George? -insinua el vell de reüll.

El color de la cara del Sr. George es fa una mica més intens en respondre: "Doncs no. No ho era."

—M'estranya molt.

—I a mi també. Hauria d'haver estat un bon fill, i crec que volia ser-ho. Però no ho vaig ser. Vaig ser un tremendíssim trapella per dir-ho ras i curt, i no he sigut mai motiu d'orgull per a ningú.

—Sorprenent! -exclama el vell.

—De totes maneres -prosegueix el Sr. George-, com menys en parlem millor. Vinga! Ja sap el tracte. Una pipa per cada dos mesos d'interès. -

Au! Tot és correcte. No tingui por de fer-me portar una pipa. Aquí té el nou rebut, i aquí té els diners del dos mesos d'interès, i en el meu negoci per aplegar-los cal déu i ajuda.

El Sr. George seu, plegat de braços menjant-se la família i la sala, mentre l'avi Smallweed, amb l'ajut de la Judy, arriba a abastar dues carteres negres que eren tancades dins un escriptori; guarda el document que acaba de rebre en una; de l'altra en treu un document similar que dóna al Sr. George, que el recargola per encendre la pipa. Com que el bon jai inspecciona amb les ulleres tots dos documents lletra per lletra, abans de deixar-los sortir de la presó de couro, i com que recompta els diners tres vegades i fa repetir a la Judy cada mot que pronuncia almenys dos cops, i és extremadament lent i trèmul, tant de paraula com d'acció, aquesta operació dura una bona estona. Quan ha acabat del tot, i no pas abans, en separa els ulls i dits avariciosos, i contesta la darrera observació del Sr. George: "Por de fer-li portar una pipa? No som tan mercenaris com això, senyor. Judy, porta de seguida una pipa i un got de conyac amb aigua pel Sr. George."

Els entremaliats bessons, que fins ara els han estat contemplant tota l'estona, llevat del moment que s'han quedat bocabadats davant les carteres negres de couro, es retiren alhora amb total menyspreu cap al visitant, que deixen a mans de l'avi, com dos cadells deixarien el viatger a mans de la mare óssa.

—I seu aquí, tot el sant dia, oi? -diu el Sr. George plegat de braços.

—Això mateix, això mateix -afirma el vell amb el cap.

—I no fa res en absolut?

—Vigilo el foc ... el bullit i el rostit ...

—Quan n'hi ha -diu el Sr. George amb molta intenció.

—Això mateix. Quan n'hi ha.

—I no llegeix o fa que li llegeixin?

El bon jai branda el cap amb exultant vivacitat i rapidesa. "No, no. A la nostra família ningú no llegeix. No és rendible. Bajanades! Vagància! Bestieses! No, no!

—No hi ha gaire per triar entre vosaltres dos, tenint en compte el vostre estat -diu el visitant en un to massa baix per a la sordesa del bon jai, mentre mira de l'un a l'altre- Escolti! -alçant la veu.

—L'escolto.

—Si em retardo un dia suposo que m'embargarà, oi?

—Estimat amic meu! -exclama l'avi Smallweed estirant els braços com per abraçar-lo- Mai! Mai, estimat amic meu! Però potser el meu amic de la City⁸, el que vaig persuadir perquè li deixés els diners ... ho faria.

—Vaja! No pot respondre per ell? -diu el Sr. George, i acaba la

⁸Districte de la banca i borsa.

pregunta baixant el to i amb aquests mots, “mala bèstia mentidera!”

—Estimat amic meu, no és de fiar. Jo no me’n refiaria. Vol recuperar el deute, estimat amic meu.

—Que se’n refiï el diable! -diu el Sr. George. En aparèixer la Charley amb una safata, on hi ha una pipa, un paper amb una mica de tabac i el conyac, li fa: “Com has anat a parar aquí, tu! No fas pas cara de ser de la família.”

—Surto a treballar, senyor -contesta la Charley.

El soldat -posat cas que sigui o hagi estat soldat- li treu el barret amb un gest molt lleu per a una mà tan forçada, i li tusta el cap. “Dónes a la casa un aspecte gairebé saludable. Necessita tant d’una mica de joventut com d’aire fresc.” Després s’acomia d’ella, encén la pipa i beu a la salut de l’amic de la City del Sr. Smallweed, l’únic vol solitari de la imaginació d’aquest estimat vell senyor.

—Així que pensa que em tractaria amb duresa, eh?

—Crec que potser sí ... em temo que ho faria. Sé que ho ha fet -diu de manera imprudent, l’avi Smallweed- vint cops.

De manera imprudent, perquè la seva afeblida mitja taronja, que durant una estona s’ha endormiscat vora el foc, es desperta instantàniament i es posa a galar: “Vint mil lliures, vint bitllets de vint lliures a la caixa, vint guinees, vint milions al vint per cent, vint ...” -, i l’atalla en sec el coixí volador que el visitant, per a qui el singular experiment suposa una novetat, li aparta de la cara on, com de costum, s’ha encastat.

—Ets una sulfurant idiota ... ets un escurçó ... un endimoniat escurçó! Ets un gripau llefiscós. Ets una garlaire atabaladora, pal d’escombra de bruixa, t’haurien de cremar! -esbufega el vell jai enfonsat a la cadira-. Estimat amic meu, em podria adreçar una mica?

El Sr. George, que anava mirant l’un i l’altre com si estiguessin bojós, en sentir la demanda agafa pel coll el seu venerable amfitrió i el planta a la seva cadira amb tanta facilitat com si es tractés d’un ninot, i es planteja la disjuntiva de sacsejar-lo fins que no li quedin forces per tornar a llançar el coixí i enviar-lo a l’altre barri, o no fer-ho. No sucumbeix a la temptació, el deixa molt ben col·locat a la seva cadira, però l’agita tan violentament que el seu cap giravolta com el d’un arlequí, i li encaixa la gorra amb tanta força que el bon jai durant tot un minut obre i tanca tots dos ulls sense parar.

—Oh Senyor! -esbufega el Sr. Smallweed-. Ja n’hi ha prou. Gràcies amic meu, ja n’hi ha prou. Oh Déu meu, m’ofego. Oh Senyor! -el Sr. Smallweed ho diu no sense aprensió envers el seu estimat amic, que encara és damunt seu mostrant-se més intimidador que mai.

Però l’alarmant presència es retira gradualment a la seva cadira i es posa a fumar fent grans pipades, i es consola amb aquesta filosòfica reflexió,

“El nom del seu amic de la City comença amb una D, company, i vostè no va desencaminat pel que fa al deute.”

—Deia alguna cosa, Sr. George? -pregunta el vell.

El soldat fa que no amb el cap, s'inclina endavant i continua fumant amb el colze dret damunt el genoll dret i aguantant la pipa amb aquesta mà, mentre l'altra mà, que descansa damunt la cama esquerra, li escaira el colze de manera marcial. Al mateix temps observa amb posat seriós el Sr. Smallweed i, de tant en tant, ventà el núvol de fum per poder-lo veure amb més claredat.

—Em jugo el que vulgui -diu, canviant de posició només per poder dur-se el got a la boca amb un únic gest- que sóc l'únic dels éssers vius -o potser també dels morts- que ha aconseguit fer-li pagar una pipa, oi?

—Bé -contesta el vell-, és veritat que no tinc amics, Sr. George, i que no faig extraordinaris. No m'ho puc permetre. Però com vostè, d'una manera força graciosa, va posar la pipa com a condició ...

—Va, no és pel seu valor, no val pas gran cosa, va ser pel pur caprici de fer-l'hi pagar. D'aconseguir a canvi dels meus diners alguna cosa de més.

—Ah! Vostè és espavilat, espavilat, senyor -exclama l'avi Smallweed fregant-se les cames.

—I tant. Sempre ho he estat -glopada de fum-. El senyal inconfusible que sóc espavilat és que sempre vinc a raure aquí -glopada de fum-. També perquè sóc com sóc -glopada de fum-. Tothom ho sap que sóc espavilat -diu el Sr. George, fumant assossegadament-, així m'ha anat de bé la vida.

—No s'amoïni, encara pot fer fortuna.

El Sr. George se'n riu i beu.

—No té familiars -pregunta l'avi Smallweed amb els ulls espurnejant- que liquidin aquest petit capital, o que li facilitin un o dos avaladors que puguin convèncer el meu amic de la City que li faci un avançament? Per al meu amic de la City amb dos noms solvents n'hi hauria prou. No té parents d'aquesta mena, Sr. George?

El Sr. George, que segueix fumant amb calma, contesta: “Si els tingués no els molestaria. Ja vaig causar prou problemes quan vivia amb la meva família. Potser és una bona penitència, per a un rodamón que ha malversat el millor de la seva vida, tornar un altre cop a casa de la gent honrada de qui es reia i viure a la seva esquena, però no és la meva manera de fer. En la meva opinió, la millor manera de rescabalar haver-se'n anat és continuar allunyat.”

—Tot i així, els lligams afectius -insinua l'avi Smallweed.

—Per aconseguir dos noms solvents, oi? -diu el Sr. George que branda el cap i segueix fumant tranquil·lament-. No. Tampoc és la meva manera de fer.

Des del darrer arranjament l'avi Smallweed s'ha anat enfonsant a

poc a poc a la seva cadira, ara és un farcell de roba d'on surt una veu que crida la Judy. Apareix la huri⁹, el sacseja de la manera acostumada i el bon jai la fa quedar al seu costat. De fet sembla que no li fa gens de gràcia causar molèsties a l'invitat i fer-li repetir les atencions que acaba de rebre.

—Ah! -observa quan ja està un altre cop ben aposentat-. Sr. George, si hagués localitzat el capità, hauria estat de sort. Si quan va venir aquí per primera vegada a causa dels nostres anuncis en els diaris -quan dic “nostres”, faig referència als anuncis que va posar el meu amic de la City amb dues o tres persones més que arrisquen el seus capitals de la mateixa manera, i que em són tan amics que de vegades em donen un cop de mà per alleujar la meva misèria-, Sr. George, si llavors ens hagués pogut ajudar, hauria fet fortuna.

—Prou m'hagués agradat “fer fortuna”, com vostè ho anomena -diu el Sr. George, que no fuma amb tanta calma com abans, perquè des que entrà la Judy, s'ha vist afectat per una mena de fascinació, no pas admirativa, que l'obliga a contemplar-la mentre la noia roman dempeus a la vora de la cadira del seu avi-, però ara, comptat i debatut, m'alegro de no haver-ne fet.

—Per què, Sr. George? En nom de ... de sulfurosa, per què? -diu l'avi Smallweed amb expressió de completa irritació; sulfurosa, semblava haver-li-ho suggerit una ullada que féu a la Sra. Smallweed mig endormiscada.

—Per dos motius, camarada.

—I de quins dos motius es tracta, Sr. George? En nom de ...

—Del nostre amic de la City? -li suggereix el Sr. George bevent tranquil·lament.

—Diguem que sí, si ho vol. Quines dues raons?

—En primer lloc -contesta el Sr. George, mirant encara la Judy, com si, en aparentar ser tan vella i tan igual al seu avi, no tingués gens d'importància adreçar-se a l'un o a l'altre-, perquè, senyors meus, em vàreu dur enganyat. L'anunci deia que el Sr. Hawdon -capità Hawdon, si ens atenem a la dita: un cop capità, capità per sempre- podria assabentar-se d'una cosa que li reportaria beneficis.

—I bé? -fa el vell de manera sobtada i amb estridència.

—Bé! -diu el Sr. George que continua fumant- No li hagués reportat gaire benefici que tots els que a Londres negocien pagarés i veredictes el tanquessin a la presó.

—I com ho sap? Alguna de les seves coneixences adinerades podria haver-li pagat els deutes, o haver-los avalat. Per contra ens hi hem agafat els dits. Ens devia en total immenses sumes. Abans l'hauria estrangulat que donar-les per perdudes. Quan penso en ell mentre sec aquí -brama el vell, alçant amb impotència els deu dits-, em vénen ganes d'estrangular-lo a l'instant. -En

⁹Segons l'Alcorà, dona bellíssima que els islamites fidels rebran com a premi al paradís d'Al·là.

un accés de ràbia llença el coixí a la innocent Sra. Smallweed, però li passa pel costat de la cadira sense fer-li mal.

—No cal que vostè em recordi -diu el Sr. George que es treu per un moment la pipa dels llavis i fixa la mirada, que havia seguit la trajectòria del coixí, a la cassoleta de la pipa que està cremant poc-, que anava a mal borràs i que va acabar arruïnat. Li vaig fer costat més d'un cop quan ja cavalcava imparablement cap a la ruïna. Vaig ser al seu costat quan estava bo i quan es va posar malalt, quan era ric i quan era pobre, i el vaig aferrar amb aquesta mà després que ho hagués dilapidat tot i hagués acabat amb tot el que li quedava ... quan s'apuntava al cap amb una pistola.

—M'hauria agradat que s'hagués disparat! -diu el benvolent jai, i que el seu cap s'hagués fet miques, tantes com lliures em devia!

—Realment la trencadissa hagués estat bona -contesta fredament el soldat-, de totes maneres, temps enrere havia sigut jove, optimista i ben plantat; i m'alegro de no haver-lo trobat quan ja no ho era, per anar a parar a una conclusió tan beneficiosa. Aquesta és la raó número u.

—Espero que la número dos sigui tan bona -gruny el vell.

—Doncs no. És més aviat una raó egoïsta. Per trobar-lo hauria d'haver anat a buscar-lo a l'altre món. Allí era.

—Com ho sap que era allí?

—No era aquí.

—Com ho sap que no era aquí?

—No perdi els estreps tal com ha perdut els diners -diu el Sr. George buidant amb calma la cendra de la pipa-. Es va ofegar fa temps. N'estic convençut. Va caure per la borda. No sé si intencionadament o per accident. Potser el seu amic de la City ho sap. Sap quina melodia és aquesta, Sr. Smallweed? -després de posar-se a xiular-la, portant el ritme damunt la taula amb la pipa buida.

—Melodia! -contesta el vell- No. Aquí mai no escoltem melodies.

—És la Marxa fúnebre de Saül¹⁰. Acompanya l'enterrament d'un soldat; per tant, això posa punt i final al tema. Ara, si la seva preciosa néta, excusi'm senyoreta, es digna a guardar aquesta pipa durant dos mesos, la propera vegada ens n'estalviarem el cost d'una. Bona tarda, Sr. Smallweed.

—Estimat amic meu! -el vell li dóna les dues mans.

—Així que pensa que el seu amic de la City em tractaria amb duresa si no pago, oi? -diu el soldat mirant-lo de dalt a baix com faria un gegant.

—Estimat amic meu, em temo que sí -contesta el vell mirant-lo de baix a dalt com ho faria un pigmeu.

El Sr. George se'n riu i, amb un cop d'ull al Sr. Smallweed i una salutació de comiat a la desdenyosa Judy, surt amb grans gambades del saló,

¹⁰De l'oratori Saül, 1738-39, de G. F. Händel.

fent ressonar tot marxant sabres imaginaris i altres pertinences metàl·liques.

—Maleït galifardeu! -diu el vell amb una repugnant ganyota cap a la porta quan ell l'ha tancada- Però ja t' enxamparé, gos, ja t' enxamparé!

Després d'aquest amable comentari, el seu esperit s'enlaira per aquelles encisadores regions de reflexió que la seva educació i carrera li han obert; i un altre cop ell i la Sra. Smallweed -com abans havíem dit- deixen escolar les daurades hores com dos sentinelles que el Sergent Negre s'ha oblidat de rellevar.

Mentre la parella segueix fidel al seu lloc de guàrdia, el Sr. George segueix caminant pels carrers amb grans gambades, amb aires de suficiència i posat força seriós. Són les vuit en punt i el dia s'enretira ràpidament. S'atura a prop del pont de Waterloo i llegeix el pasquí d'un espectacle; decideix anar al teatre Astley's¹¹. Allí, s'ho passa molt bé amb els cavalls i les exhibicions de força, es mira amb ull crític les armes; censura els combats que palesen manca d'habilitat en l'esgrima; però els sentiments l'encerten al mig del cor. En la darrera escena, quan l'emperador de Tartària s'enlaira dins una barqueta i consent a beneir els dos amants units fent onejar per damunt d'ells la bandera de la Union Jack¹², l'emoció li humiteja les parpelles.

Acabada la representació, el Sr. George torna a travessar el riu i s'encamina cap al sorprenent barri que hi ha entre Haymarket i Leicester Square, centre que aplega hotels mediocres per a forasters, forasters mediocres, patis per al joc de pilota¹³, lluitadors, espadatxins, guàrdies, porcellana antiga, timbes, exposicions, i una gran barreja de misèria i degradació ocultes. Penetrant fins al cor d'aquest barri arriba, a través d'un pati i un llarg passadís emblanquinat, a un gran edifici de maons de parets nues, terra pavimentat, sostre de bigues i claraboies; a la façana, si es pot dir que té una façana, hi ha pintat, GALERIA DE TIR GEORGE'S, etc.

Entra dins la Galeria de Tir George's, etc., la qual disposa de llums de gas -ara alguns són apagats-, dues dianes emblanquinades per al tir amb carrabina, una instal·lació per practicar el tir amb arc, accessoris d'esgrima i tot el que cal per a l'exercici britànic de la boxa. Aquesta nit no es practica cap d'aquests esports o exercicis a la Galeria de Tir George's, està tan deserta de públic que en disposa de la totalitat un homenet grotesc i cap-gros; tanmateix, jeu adormit al terra.

L'homenet va vestit com un escopeter, amb gorra i davantal de baieta verda, la cara i les mans brutes de pólvora, i emmascarat de carregar armes. Com que s'ha ajaçat amb el llum encès davant d'una brillant diana blanca, la seva negror encara ressalta més. No gaire lluny hi ha una taula tosca,

¹¹Aquest teatre que era a Westminster Bridge Road, els anys 30 del segle 19è fou famós pels seus 'dramas eqüestres', una barreja de circ, music-hall i melodrama. En les seves primeres narracions, "Sketches by Boz" 1831-36 Scenes cap XI en descriu una funció.

¹²La del Regne Unit.

¹³"rackets", un dels antecedents del tennis actual.

senzilla però resistent, amb un cargol de banc on ha estat treballant. És un home baixet, de cara tota magolada, que, per l'aspecte pigallat i ple de blaus que presenta una de les seves galtes, sembla haver saltat pels aires mentre treballava, algun o diversos cops.

—Phil! -diu el soldat amb veu reposada.

—En forma! -exclama en Phil posant-se dempeus amb dificultat.

—Com ha anat la cosa?

—Tan fluixa com la cervesa aigualida. Cinc dotzenes de trets amb carrabina i una dotzena amb pistola. Quina punteria! -es lamenta en Phil, en recordar-ho.

—Tanca el negoci, Phil!

Quan es posa en moviment per complir la seva ordre es pot observar que és coix, però que es pot moure amb molta rapidesa. En la banda pigallada del rostre no té cella, i la de l'altra banda, molt poblada, està ennegrida del tot, aquesta manca d'uniformitat li confereix un aspecte estrany i a la vegada sinistre. Com que té les mans tan tallades, arrugades i plenes de durícies, sembla que els ha passat de tot excepte no haver perdut els dits. Se'l veu molt fort, mou els pesants bancs com si no sabés en absolut què és el pes. Es desplaça coixejant per la galeria d'una manera força estranya, va recolzant l'espatlla per la paret, se'n separa i va cap als objectes que vol agafar en lloc d'anar-hi en línia recta, fet que ha deixat una franja llardosa al voltant de les quatre parets que s'ha acabat anomenant "la línia d'en Phil."

El vigilant de la Galeria de Tir George's, quan en George és absent, finalitza la seva jornada tancant les grans portes i apagant tots els llums menys un, que deixa esmorteït, per tal d'arrossegar dos matalassos i la roba de llit des d'un armari de fusta d'un racó. Un cop col·locats a dos extrems de la galeria, el soldat es fa el seu llit i en Phil el seu.

—Phil! -diu el propietari que camina cap a ell sense jaqueta ni armilla, i que en tirants assoleix un aspecte més marcial que mai-. Et van recollir en un portal, oi?

—En una cuneta -diu en Phil-. El vigilant de nit va ensopegar amb mi.

—Així, doncs, per tu, fer de rodamón ha sigut des d'un principi una cosa natural.

—Natural del tot -diu en Phil,

—Bona nit!

—Bona nit, amo.

En Phil no pot anar directament ni al llit, li cal fer el tomb per dues parets recolzant-hi l'espatlla, abans de separar-se'n i dirigir-se cap al seu matalàs. El soldat, després de fer un tomb o dos pel passadís del tir amb carrabina i mirar com brilla la lluna per les claraboies, camina decidit pel camí més curt cap al seu matalàs, i també es posa al llit.

Capítol 22

El Sr. Bucket

Si bé el vespre és calorós, l'al·legoria sembla gaudir de la fresca a Lincoln's Inn Fields, perquè les finestres del Sr. Tulkinghorn són totes dues obertes de bat a bat i la sala és de sostre alt, ventilada i fosca. Condicions no gaire apropiades quan arriba la boira i la calamarsa del novembre, o la neu i el gel del gener; tanmateix, enmig de la xafogor de les vacances d'estiu té els seus avantatges. Possibiliten que aquest vespre l'al·legoria, malgrat que mostra galtes de préssec, genolls com poms de flors, i ufanors rosadenques als panxells de les cames i als músculs dels braços, gaudeixi d'una fresca tolerable.

Per les finestres del Sr. Tulkinghorn hi entra molta pols, i se n'ha criat molta més entremig dels mobles i dels documents. N'hi ha un bon gruix arreu. Quan una brisa terral que s'ha extraviat s'espanta, i s'alça d'una revolada per tornar a fugir de pressa, llença tanta polseguera als ulls de l'al·legoria com la que la llei, o el Sr. Tulkinghorn, un dels seus més qualificats representants, pot escampar, si cal, als ulls dels profans.

En aquest penombrós magatzem de pols, element omnipresent on aniran a parar els seus documents i ell mateix, tots els seus clients i totes les coses d'aquest món animades o inanimades, el Sr. Tulkinghorn seu a la vora d'una de les finestres obertes paladejant una botella de Porto d'anyada. Malgrat ser un home de caràcter molt dur, hermètic, sec i silenciós, pot fruitir del vi d'anyada com qui més. En un celler amagat als Fields disposa d'una provisió de Porto de valor incalculable que constitueix un dels seus molts secrets. Quan sopa sol al despatx, com ho fa avui, encarrega a la cafeteria el plat de peix i el bistec o pollastre, i baixa amb una espelma a les regions ressonants que hi ha dessota la deserta mansió i, precedit per una remota reverberació de retruny de portes, torna cerimoniosament, envoltat d'una atmosfera tèrria, portant una botella d'on aboca el radiant nèctar de cinc decennis, que en adonar-se de la seva anomenada s'enrojola dins la copa i omple tota l'estança amb la fragància del vins del sud.

El Sr. Tulkinghorn, en aquest moment del capvespre, seu a la penombra vora de la finestra oberta i paladeja el seu vi. Com més li explica a cau d'orella els seus cinquanta anys de silenci i reclusió, més silenciós roman. Més impenetrable que mai, seu i beu, i sembla com si madurés en secret, sospesant, a aquesta hora del crepuscle, tots els misteris que coneix relacionats amb les fosques arbredes del camp i amb les mansions buides i closes de la ciutat. I potser es reserva un pensament o dos a propòsit d'ell mateix, la seva història familiar, la seva fortuna, el seu testament -misteris absoluts per a tothom- i la del seu únic amic solter, un home del seu mateix tarannà i també advocat com ell, que va dur la mateixa mena de vida fins als setanta-cinc anys, i

llavors, de sobte, en adonar-se -segons es creu- que la seva vida era massa monòtona, una bona tarda d'estiu va regalar el rellotge d'or al seu perruquer, va caminar despreocupadament cap a casa seva al barri del Temple i es penjà.

Però aquest vespre el Sr. Tulkinghorn no està sol per seguir cavil·lant tan llargament com acostuma. A la mateixa taula, però en una cadira no tan confortable i una mica modestament enretirada, hi seu un home calb, submís i polít, que tu, interposant respectuosament la seva mà, mentre l'advocat li prega que s'ompli la copa.

—I ara, Snagsby -diu el Sr. Tulkinghorn-, expliqui'm un altre cop tota aquesta estranya història.

—Com vostè mani, senyor.

—Anit, quan va tenir l'amabilitat de venir fins aquí, em va explicar...

—Senyor, li he de pregar que em disculpi d'haver-me pres aquesta llibertat, però recordo que vostè tenia un cert interès en aquella persona, i vaig creure que era possible que pogués ... precisament ... desitjar ... que ...

El Sr. Tulkinghorn no és pas un home a qui es pugui ajudar a treure conclusions, o que admeti alguna cosa com a possible si es refereix a la seva persona. Així, doncs, el Sr. Snagsby fa marxa enrere i amb un estossecc maldestre diu, "L'hi repeteixo, disculpi'm la llibertat, senyor."

—No hi ha de què -diu el Sr. Tulkinghorn-. Em va explicar, Snagsby, que es va posar el barret i va venir directament cap aquí, sense mencionar el seu propòsit a la seva dona. Crec que va obrar amb prudència, perquè no es tracta d'un assumpte de tanta importància com per mencionar-lo.

—Bé, senyor -contesta el Sr. Snagsby-, veurà, la meva doneta és, per dir-ho sense embuts, tafanera. És tafanera. La pobreta pateix espasmes i li és bo tenir el cap ocupat. I en conseqüència l'ocupa ... diria, amb qualsevol cosa que pugui arreplegar tant si li importa com si no, especialment quan no. La meva doneta té un cap que no para, senyor.

El Sr. Snagsby beu i murmura, estossegant d'admiració darrere la mà, "Déu meu, un vi exquisit de veritat!"

—Per tant, anit no va dir res de la seva visita -diu el Sr. Tulkinghorn-. Tampoc de la d'aquest vespre?

—Sí, senyor, tampoc de la d'aquest vespre. La meva doneta ara està en, per dir-ho sense embuts, un estat de devoció o en un que ella així considera, i assisteix als Exercicis Vespertins -aquest és el nom que els hi donen- d'un reverend individu anomenat Chadband. Indubtablement disposa de molta eloqüència, però no m'agrada gaire el seu estil. Això no fa al cas. Com que la meva doneta està ocupada en aquest assumpte, això m'ha facilitat venir aquí dissimuladament.

El Sr. Tulkinghorn expressa la seva aprovació: "Ompli's el vas,

Snagsby.”

—Gràcies, senyor, l’hi repeteixo -contesta el paperaire amb l’estossec de deferència-, és una exquisida meravella de vi, senyor!

—És un vi difícil de trobar avui en dia. Té cinquanta anys!

—De veritat, senyor? Però no m’estranya gens, de veritat. Podria tenir ... ben bé qualsevol edat -després de rendir aquest tribut general al Porto, tus darrere la seva mà disculpant-se d’haver-se begut una cosa tan valuosa.

—Em podria tornar a repetir el que va dir el noi? -pregunta el Sr. Tulkinghorn, posant-se les mans a les butxaques dels deslluïts pantalons agafats sota genoll i recolzant-se tranquil·lament al respall de la seva cadira.

—Amb molt de gust, senyor.

Després, de manera exacta, si bé amb una mica de prolixitat, el paperaire repeteix el que en Jo digué davant del grup d’invitats a casa seva. En arribar a la fi del relat, pateix un gran ensurt i l’estronca amb, “Valga’m Déu, senyor, no m’havia adonat que hi havia un altre cavaller!”

El Sr. Snagsby s’ha alarmat en veure dempeus entre ell i l’advocat, a poca distància de la taula, una persona amb barret i un bastó a la mà i amb posat atent, que quan ha entrat no hi era i que tampoc ha entrat ni per la porta ni per cap de les dues finestres. A l’habitació hi ha un armari encastat a la paret, però les seves frontisses no han cruïtat, ni tampoc s’ha sentit cap passa. Tanmateix, aquesta tercera persona que escolta impassiblement és allí, amb posat atent, el barret i el bastó a les mans i les mans a l’esquena. És un home de mitjana edat, vestit de negre, de complexió forta, aspecte decidit i mirada penetrant. A primera vista no crida l’atenció, exceptuant la seva fantasmal manera d’entrar, i que mira el Sr. Snagsby com si li volgués fer un retrat.

—No es preocupi per aquest cavaller -diu el Sr. Tulkinghorn amb el seu tarannà assossegat- es tracta tan sols del Sr. Bucket.

—Oh, de veritat, senyor? -contesta el paperaire expressant amb un estossec que es troba completament a les fosques sobre qui pot ser el Sr. Bucket.

—Volia que escoltés aquesta història -diu l’advocat-, perquè tinc una mica d’interès -per una certa raó- d’assabentar-me’n més a fons, i ell és molt perspicaç en assumptes d’aquesta mena. Què hi diu, Bucket?

—És molt clar, senyor. Atès que la nostra gent va fer circular aquest noi, ja no se’l pot trobar en la seva ocupació habitual. Si el Sr. Snagsby no posa cap objecció a acompanyar-me a Tom-all-Alone’s i identificar-lo, el podem tenir aquí en menys de dues hores. Ho puc fer sense el Sr. Snagsby, és clar, però aquest és el camí més curt.

—El Sr. Bucket és un detectiu¹ de la policia -aclareix l’advocat.

—De veritat, que ho és senyor? -diu el Sr. Snagsby amb una

¹Aquest personatge es considera una de les primeres aparicions de la figura del detectiu a la novel·lística anglesa.

marcada propensió del seu clap de pèls a posar-se de punta.

—I si no té cap inconvenient d'acompanyar el Sr. Bucket al lloc en qüestió -prosegueix l'advocat-, n'hi restaria molt agraït.

Durant el moment d'indecisió del Sr. Snagsby, en Bucket li endevina el fons del pensament.

—No tingui pas por de perjudicar el noi -diu-. No ho volem fer pas. Pel que fa al noi no corre cap perill. Només el volem dur aquí perquè contesti una o dues preguntes que li vull formular, li pagarem les molèsties i el deixarem marxar. Hi sortirà guanyant. Li prometo que veurà com el noi se'n va sa i estalvi, paraula d'honor. No tingui pas por de perjudicar-lo; ans al contrari.

—Molt bé, Sr. Tulkinghorn! -exclama el Sr. Snagsby content i tranquil·litzat- Si aquest és el cas ...

—I tant! Escolti'm Sr. Snagsby -prosegueix en Bucket, agafant-lo pel braç i duent-lo a part-, sap, vostè és un home de món -tustant-li el pit amb familiaritat i parlant-li amb to confidencial-, un home de negocis, un home de seny. I tant que sí.

—Li agraeixo molt la seva bona opinió, de veritat -contesta el paperaire amb tos de modèstia-, però ...

—I tant que sí, ja m'entén -diu en Bucket-. Vinga, no cal dir-li a un home com vostè, consagrat als negocis, que són negocis de confiança i que requereixen estar molt a l'aguait, que hi posi els cinc sentits i que tingui el cap al seu lloc -vaig tenir un oncle que temps enrere es dedicava al seu negoci-, no cal que li digui a un home com vostè que la millor manera i la més intel·ligent de tractar aquests petits assumptes és sense dir res. Se'n fa càrrec? No ha de dir res!

—És clar, és clar.

—No em fa res confessar-li -diu en Bucket amb aparent simpatia i franquesa- que fins on he pogut esbrinar sembla que es dubta de si el difunt tenia dret a alguna propietat, i de si aquella dona està planejant alguna martingala respecte a aquella propietat, oi que m'entén?

—Oh! -fa el Sr. Snagsby, però no sembla pas treure'n l'aigua clara.

—Vinga, el que vostè desitja -prosegueix en Bucket tot tustant-li el pit un altre cop de manera afectuosa i afalagadora-, és que tothom gaudeixi dels seus drets, tal com és de justícia. Això és el que vostè desitja, oi?

—I tant que sí -contesta el Sr. Snagsby amb un cop de cap.

—I per això, i al mateix temps per satisfer el ... com en diuen en la seva professió, parroquià o client? He oblidat com ho acostumava anomenar el meu oncle.

—Doncs, generalment jo en dic client.

—Té tota la raó -contesta en Bucket fent-li una encaixada molt afectuosa-, i per això, i al mateix temps per satisfer un client realment excel·lent

està disposat a acompanyar-me discretament a Tom-all-Alone's, i a mantenir després el secret i no mencionar-ho mai a ningú. Aquestes són les seves intencions, si l'he comprès.

—Té raó senyor. Té raó.

—Per tant, aquí té el barret -diu al seu nou amic de manera tan familiar com si ell mateix l'hagués fabricat-, i si està a punt, jo també.

Deixen el Sr. Tulkinghorn, que no mostra la més mínima alteració en la superfície de les seves insondables profunditats, bevent el seu vi d'anyada, i se'n van cap al carrer.

—No coneixerà, per casualitat, una certa mena de molt bona persona anomenada Gridley, oi? -diu en Bucket amigablement mentre baixen les escales.

—No -fa el Sr. Snagsby rumiant-, no conec ningú que es digui així. Per què?

—Per no res en particular -diu en Bucket-, només que s'amaga per escapar d'una ordre de detenció que tinc contra ell per haver-se deixat endur pel seu temperament i haver amenaçat algunes persones respectables; és una llàstima que un home assenyat pugui fer aquestes coses.

A mesura que van caminant, el Sr. Snagsby observa, amb estranyesa, que per més que accelerin el pas el seu company fa l'efecte, d'alguna manera difícil d'explicar, que és a l'aguait i que alhora vagareja; i també que sempre que ha de girar sigui a la dreta o a l'esquerra fingeix que té el ferm propòsit de seguir recte i gira en sec al darrer moment. Ara i adés, quan es creuen amb un agent de policia que fa la seva ronda, el Sr. Snagsby es fixa que tant l'agent com el seu guia, en apropar-se l'un a l'altre, estan com distrets i sembla que cadascú ignori l'altre i mirin el buit. En algunes ocasions el Sr. Bucket s'atansa pel darrere a un jove baixet, de barret lluent i cabell llis pentinat amb un rínxol aplanat a banda i banda del cap, i gairebé sense mirar-lo el toca amb el bastó; a causa d'això el jove, fent una ullada al voltant, s'evapora instantàniament. Gairebé sempre, el Sr. Bucket observa les coses en general amb una expressió tan immutable com el gran anell de dol del dit petit, o el fermall amb pocs diamants i molts encasts que duu a la camisa.

Quan finalment arriben a Tom-all-Alone's, el Sr. Bucket es para un moment en una cantonada i agafa una llanterna² encesa d'un agent de servei que llavors l'acompanya amb la seva pròpia penjada del cinturó. El Sr. Snagsby, flanquejat per aquest dos guies, camina pel mig d'un carrer fastigós, sense clavegueram, resclosit, negat de fang negre i aigua corrompuda -malgrat que els carrers a tot arreu estiguin secs-, i que ofereix tals sentors i tals vistes que, malgrat haver viscut tota la vida a Londres, gairebé no pot donar crèdit als seus

²bull's eye: ull de bou; mena de fanal de petroli proveït d'una lent que projectava un feix de llum com una llanterna. Bull, en l'argot popular significava poli.

sentits. Embrancats amb aquest carrer i els seus munts d'enderrocs, hi ha altres carrers i places tan infames que el Sr. Snagsby es mareja de cos i ànima, i li fa la impressió d'anar-se endinsant cada cop més a les cavernes de l'infern.

—Aparti's una mica, Sr. Snagsby -diu en Bucket quan se'ls va apropant un palanquí tronat envoltat de gent fent xivarri-. Vet aquí la febre que puja pel carrer!

Quan passa aquell invisible miserable, la gent abandona l'objecte de la seva curiositat i s'aplega a l'entorn dels tres visitants com un malson de cares horribles, després desapareix pels carrerons, les ruïnes i darrere de les parets; d'ara endavant, els rondaran, de més a prop o de més lluny, amb crits i estridents xiuladisses d'avís fins que no surtin d'aquest lloc.

—Darby³, s'ha declarat alguna febre maligna per aquestes cases? -pregunta fredament el Sr. Bucket, mentre dirigeix la llanterna a les pudents ruïnes.

En Darby replica que “a totes”, i que arreu, durant mesos i mesos la gent “cau a dotzenes” i que se'ls enduen, morint-se o morts, com “xais empestats de podridura⁴”. Quan reinicien la marxa, en Bucket observa al Sr. Snagsby que fa mala cara, i el Sr. Snagsby li contesta que li fa la impressió de no poder respirar aquella atmosfera malsana.

Pregunten a diverses cases per un xicot anomenat Jo. Com que a Tom-all-Alone's poca gent utilitza els noms de pila, al Sr. Snagsby tothom li pregunta si es refereix al Pastanagues, al Coronel, al Forca, al Jove Cisell, al Cua de Terrier, a l'Escanyolit o al Totxo. El Sr. Snagsby el descriu una i altra vegada. Hi ha versions contradictòries de quin pot ser l'original del seu retrat. Alguns opinen que és el Pastanagues, uns altres creuen que el Totxo. Porten el Coronel, però no s'hi assembla gens ni mica. On sigui que el Sr. Snagsby i els seus guies s'aturin, s'hi aplega gent i des del fons de la seva misèria ofereixen servils consells al Sr. Bucket. Sempre que reemprenen la marxa i l'ull irritat de les llanternes els il·lumina, s'esvaneixen i, com abans, els rondan, de més a prop o de més lluny, pels carrerons, les ruïnes i darrere de les parets.

Per fi troben un cau on el Dur o un tal Endurit passa les nits, i suposen que el Dur podria ser en Jo. Arriben a aquesta conclusió després de comparar detalls entre el Sr. Snagsby i la propietària de la casa: una cara de borratxa embolicada com un fardell negre, que sorgeix d'una pila de draps del terra d'un jaç de gos que constitueix el seu allotjament privat. El Dur ha anat a cal metge a buscar una botella de medicina per a una dona malalta, però tornarà aviat.

—I qui tenim aquesta nit per aquí? -diu el Sr. Bucket obrint una altra porta i enfocant la llanterna a dins -. Dos borratxos, oi? I dues dones? Els

³darbies : manilles.

⁴The rot : epizoòtia de les ovelles caracteritzada per una virulenta afecció hepàtica.

homes fan pinta de bona salut -apartant-los els braços de la cara per poder observar-los-. Aquests són els vostres homes, precioses?

—Sí, senyor. Son els nostres marits -contesta una de les dones.

—Rajolers, oi?

—Sí, senyor.

—Què hi feu, per aquí? No sou pas de Londres.

—No, senyor. Som de Hertfordshire.

—De les rodalies de Hertfordshire?

—De Saint Albans.

—Heu vingut caminant?

—Vam arribar ahir a peu. Ara allí no ens donen feina, però no n’hem tret res venint aquí, ni crec que en traurem res.

—Aquesta no és la manera de fer res de bo -diu el Sr. Bucket girant el cap vers les dues figures inconscients del terra.

—És clar que no -replica la dona amb un sospir-, la Jenny i jo ho sabem prou bé.

L’habitació, tot i que puja dos o tres peus més que la porta, és tan baixa que dempeus el més alt dels visitants tocaria de cap a l’ennegrit sostre. És repugnant es miri com es miri; en aquesta atmosfera viciada fins i tot la gruixuda espelma crema amb una flama pàl·lida i malaltissa. Hi ha un parell de bancs i un altre de més alt que fa de taula. Els homes jeuen adormits on van caure, però les dones seuen a la vora de l’espelma. La dona que ha parlat duu una criatura molt petita als braços.

“I doncs, quin temps té aquesta criatura?” diu en Bucket. “Sembla com si hagués nascut ahir”. En dirigir pausadament la llanterna cap a l’infant ja no li parla amb tanta duresa. Al Sr. Snagsby li recorda curiosament un altre nen que ha vist en quadres, també envoltat de llum.

—Encara no ha fet les tres setmanes, senyor -diu la dona.

—És fill teu?

—És meu.

L’altra dona, que quan han entrat estava inclinada cap al nen, es torna a ajupir i li fa un petó mentre dorm.

—Sembla que l’estimis tant com la seva pròpia mare -diu el Sr. Bucket.

—En vaig tenir un com aquest, senyor, i es va morir.

—Ah Jenny, Jenny! -li diu l’altra dona- Va ser millor així. És molt millor pensar en ells morts que vius, Jenny! Molt millor!

—Què dius! Suposo que no ets una dona tan desnaturalitzada - replica en Bucket amb duresa-, com per desitjar la mort del teu propi fill, oi?

—Déu sap que vostè té tota la raó, mestre. No ho sóc pas. Si calgués posaria la meua vida entre ell i la mort, com faria una autèntica senyora.

—Doncs no diguis aquestes coses -diu en Bucket un altre cop calmat-. Per què ho fas?

—Mestre, m’ha passat pel cap -contesta la dona amb els ulls plens de llàgrimes- contemplant el meu fill ajagudet així. Si no s’hagués de despertar mai més m’afectaria tant que em prendria per boja. Sé de què parlo. Quan la Jenny va perdre el seu jo hi era ... oi, Jenny? ... i sé com va patir. Però miri per aquí. Miri-se’ls -fent un cop d’ull als qui dormen a terra-. Miri’s el noi que està esperant, que ha sortit per fer-me un favor. Pensi amb els nois que per causa del seu ofici sovint ha de tractar, i que veu com creixen!

—Bé, bé, si l’eduques com un home responsable, serà el teu consol i el teu suport en la vellesa, saps?

—M’hi esforçaré -contesta la dona eixugant-se els ulls-. Però aquesta nit estic rendida, i enfebrada, i m’he posat a pensar en les moltíssimes coses que es trobarà pel camí. El meu home s’hi enfrontarà, l’apallissarà, i veurà com m’apallissa, agafarà por de casa seva i potser vagarejarà com un salvatge. Si treballo per a ell molt i sense parar i sense cap ajuda, i si malgrat tot el que pugui fer s’ha de tornar dolent, i ha d’arribar un moment que seient al seu costat mentre dorm el contempli ja gran i empedreït, no li semblaria just que llavors pogués desitjar, com ara que és a la meva falda, que s’hagués mort com va morir el fill de la Jenny?

—Vinga, vinga! -diu la Jenny-. Estàs cansada i malalta, Liz. Deixa-me’l agafar.

En fer-ho, desplaça el vestit de la mare, però de seguida el torna a ajustar bé damunt del pit ferit i macat on reposava la criatura.

—És el meu fillet que va morir -diu la Jenny tot passejant amunt i avall bressolant-lo-, que fa que m’estimi tant aquesta preciosa criatura, i el meu fillet que va morir també fa que ella l’estimi tantíssim, i fins i tot que imagini que ara l’ha de perdre. Mentre ella s’imagina això, jo penso quina fortuna no donaria per recuperar el meu angelet. Però si ens sabéssim explicar bé, nosaltres dues, pobres mares, des del fons del nostre cor volem dir el mateix !

Just quan el Sr. Snagsby es moca i fa un estossecc de simpatia, es senten passos a fora. El Sr. Bucket il·lumina amb la seva llanterna l’entrada i diu al Sr. Snagsby: “Què me’n diu del Dur? Li fa el pes?”

—Aquest és en Jo -diu el Sr. Snagsby

En Jo es queda parat en el rodal de llum, com una silueta esparracada d’una llanterna màgica, tremolant de pensar que ha infringit la llei per no haver-se’n anat més lluny a escampar la boira. Tanmateix, com que el Sr. Snagsby el tranquil·litza assegurant-li que “es tracta només d’una feina, i te la pagaran, Jo”, en Jo es refà; i quan el Sr. Bucket l’agafa a part per conversar-hi en privat, pot explicar-li satisfactòriament, si bé sense alè, tota la seva història.

—He pogut lligar caps amb el xicot -diu en Bucket quan torna- i tot quadra. Sr. Snagsby, quan vostè vulgui!

Primer en Jo ha de completar l'encàrrec amistós lliurant la medicina que ha anat a buscar, i ho fa amb la lacònica indicació que “s’ha de prendre tot de cop”. En segon lloc el Sr. Snagsby ha de deixar damunt la taula mitja corona, la seva panacea usual per a una immensa varietat de desgràcies. En tercer lloc el Sr. Bucket ha d’agafar en Jo pel braç, una mica més amunt del colze, i fer-lo caminar davant seu; sense aquesta formalitat ni el Dur ni cap altre individu es pot conduir, professionalment parlant, a Lincoln’s Inn Fields. Un cop acabats aquests tràmits, diuen bona nit a les dones i es llancen un altre cop dins la negror i la pestilència de Tom-all-Alone’s.

Deixant enrere els fastigosos camins per on havien baixat a aquell pou, en van sortint, a poc a poc, envoltats de gent amagada a l’aguait i de xiuladisses, fins que arriben a dalt de tot i tornen les llanternes a l’agent Darby. Allí, la gentada, com una assemblea de dimonis empresonats, gira cua xisclant i s’esvaeix. A peu i després amb cotxe, arriben al portal del Sr. Tulkinghorn per carrers que el Sr. Snagsby no s’havia imaginat mai que fossin tan ventilats i amb tanta claror.

Quan puguen per la fosca escala -el bufet del Sr. Tulkinghorn és al primer pis-, el Sr. Bucket informa que duu a la butxaca la clau del pis i que no caldrà trucar. Per ser un home tan expert en aquesta classe de coses, en Bucket tarda bastant a obrir la porta, i també fa un mica de soroll. Podria ser que fes un senyal d’advertiment.

Sigui el que sigui, arriben per fi al vestíbul on hi ha un llum encès i passen al despatx habitual del Sr. Tulkinghorn, on aquest vespre bevia el seu vi d’anyada. No hi és, però sí els dos canelobres passats de moda; i la cambra està tolerablement il·luminada.

El Sr. Bucket, que segons el Sr. Snagsby sembla posseir un nombre il·limitat d’ulls, encara engrapa de manera professional en Jo i fa unes passes dins la cambra; de sobte en Jo s’esvera i es queda clavat.

—Què passa? -diu fluixet en Bucket.

—És allà! -exclama en Jo.

—Qui!

—La senyora!

Dempeus al mig de l’habitació, sota la claror dels llums, hi ha una figura femenina molt ben envelada. Roman completament immòbil i callada. És de cara a ells, però quan han entrat no ha fet cap gest, com si fos una estàtua.

—Ara, explica’m -diu en Bucket en veu alta-, com és que saps que és la senyora.

—Coneixo el vel -contesta en Jo, mirant com encantat-, el barret i el vestit.

—Assegura’t ben bé del que dius Dur -remarca en Bucket observant-lo de prop-. Torna-t’hi a fixar.

—M’hi fixo tant com puc fixar-m’hi -diu en Jo amb els ulls

esbatanats- i aquell és el vel, el barret i el vestit.

—I què me'n dius dels anells de què m'havies parlat? -pregunta en Bucket.

—Brillaven per tot aquí -diu en Jo fregant-se els artells de la mà dreta amb els dits de l'esquerra, i sense perdre de vista la figura.

La figura es treu el guant de la mà dreta i mostra la mà.

—Ara què me'n dius?

—En Jo branda el cap. “Els anells no són ni gota com aquells. La mà no és ni gota com aquella”.

—Què t'empatolles? -diu en Bucket; però evidentment està molt content i satisfet.

—La mà era un bon tros més blanca, un bon tros més delicada, i un bon tros més petita -contesta en Jo.

—Au vinga, acabaràs dient que jo sóc la meva mare -diu el Sr. Bucket-. Et recordes de la veu de la senyora?

—Crec que sí -diu en Jo.

—Era com aquesta? Parlaré tant com vulguis, si no n'estàs del tot segur. Era aquesta veu, o s'hi assembla? -diu la figura.

En Jo, petrificat, mira el Sr. Bucket, “Ni un pèl!”

—Llavors per què has dit que era la senyora? -replica el setciències, assenyalant la figura.

—Perquè -diu en Jo, mirant amb perplexitat, però sense vacil·lar del que tenia per segur- ... perquè aquell és el vel, el barret i el vestit. És ella i no és ella. No és la seva mà, ni els seus anells, ni tampoc la seva veu. Però sí, el vel, el barret i el vestit, i el du com ella el duia, i és alta com ella, i em va donar un sobirà i va tocar el dos.

—Bé, no n'hem tret gaire partit de tu -diu el Sr. Bucket amb indiferència-. De totes maneres aquí tens cinc xelins. Compte com te'ls gastes, i no et busquis problemes. En Bucket es passa com un llamp les monedes d'una mà a l'altra comptant-les com si fossin fitxes -habilitat adquirida de la seva afició als jocs de mans-, les posa fent pila a la mà del noi i l'acompanya a la porta; i deixa el Sr. Snagsby sol amb la figura envelada i no gaire tranquil donades les misterioses circumstàncies. Però, en entrar el Sr. Tulkinghorn al despatx, s'alça el vel i es revela una francesa prou bonica, si bé amb una expressió una mica massa enèrgica.

—Gràcies, mademoiselle Hortense -diu el Sr. Tulkinghorn amb la seva acostumada equanimitat-, no la molestaré més per aquesta petita juguesca.

—Senyor, tindrà l'amabilitat de recordar que actualment no estic col·locada? -diu la mademoiselle.

—I tant, i tant!

—I afavorir-me amb la seva distingida recomanació?

—És clar que sí, mademoiselle Hortense.

—Un mot del Sr. Tulkinghorn té tanta influència ...!

—No li faltarà, mademoiselle.

—Rebi, distingit senyor, el testimoni del meu agraïment més lleial.

—Bona nit.

Mademoiselle se'n va amb un aire de distinció natural, i el Sr. Bucket, que en casos d'emergència pot fer de mestre de cerimònies o del que convingui, l'acompanya fins al portal amb força galanteria.

—I bé, Bucket? -li pregunta el Sr. Tulkinghorn quan torna.

—Com pot veure, senyor, tot quadra segons havia previst. No hi ha cap dubte que va ser una altra dona amb els vestits d'aquesta. El noi ha estat precis pel que fa als colors i la resta. Sr. Snagsby, li vaig donar la meva paraula que se n'aniria sa i estalvi. No em digui que no l'he complida!

—L'ha complida, senyor -contesta el paperaire-, i si el Sr. Tulkinghorn no disposa res més, crec que, com que la meva doneta començarà a passar ànsia ...

—Gràcies Snagsby, res més -diu el Sr. Tulkinghorn-. Li resto molt agraït per les molèsties que s'ha pres.

—No hi ha de què, senyor. Li desitjo bona nit.

—Veu, Sr. Snagsby -li diu el Sr. Bucket mentre l'acompanya a la porta i no para d'encaixar-li la mà-, el que m'agrada de vostè és que és un home que no se li pot estirar la llengua; i tant que sí. Quan ha fet el que havia de fer, s'ho guarda, i fet i oblidat, i no se'n parla més. I tant que sí.

—Això és realment el que procuro fer, senyor -contesta el Sr. Snagsby.

—No, no és just amb vostè mateix, no és el que procura fer -diu el Sr. Bucket encaixant-li la mà i regraciant-lo amb gran afectuositat-, és el que fa sempre. Això és el que més aprecio d'un home de la seva professió.

El Sr. Snagsby contesta adequadament, i se'n va cap a casa tan atabalat pels esdeveniments d'aquest vespre que dubta d'estar despert i tenir el cap al seu lloc ... dubta que siguin reals els carrers per on passa ... dubta que sigui real la lluna que l'il·lumina. Tanmateix, la indiscutible realitat de la Sra. Snagsby, asseguda amb el cap fet tot un rusc de bigudís de paper i amb gorra de dormir, el tranquil·litza immediatament sobre aquests dubtes: ja havia enviat la Guster a la comissaria de policia a denunciar el segrest del seu marit i durant les darreres dues hores havia passat per tota la gradació dels desmais amb el decòrum més gran. Però, com diu la doneta amb tot el sentiment, no en treu ni les gràcies!